

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.	Asiakirjan päivämäärä on:	19.12.2024
Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.	Dokumentet är daterat:	19.12.2024
This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.	The document is dated:	19.12.2024

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Lasse Simola
Pvm / Datum / Date: 19.12.2024

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi
Pvm / Datum / Date: 19.12.2024

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Caruna Oy ja Caruna Espoo Oy
PL 1
00068 Caruna, Suomi

Asia

Caruna Oy:n ja Caruna Espoo Oy:n liittymäpalveluiden tarjonnan sähkömarkkina-
lain mukaisuus liittymien toimitusaikojen osalta.

1 Asianosainen

Caruna Oy (1891/040200/2024)
Caruna Espoo Oy (3727/040200/2024)
PL 1 0068 Caruna, Suomi

(jäljempänä "Caruna", jolla viitataan molempiin yhtiöihin)

2 Vireilletulo

4.4.2024

3 Ratkaisu

Energiavirasto (jäljempänä myös "virasto") katsoo, että Carunan liittymäpalvelujen tarjonta ei ole ollut sähkömarkkinalain (588/2013) 18 §:n sekä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013, jäljempänä myös "valvontalaki") 10 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun vahvistuspäätöksen¹ (jäljempänä myös "liittymien hinnoittelumenetelmät") mukaisesti tasapuolista ja syrjimätöntä liittymän toimitusaikojen osalta, kun osalle liittyjistä on annettu perusteettoman pitkiä toimitusaikoja. Lisäksi Energiavirasto katsoo, että Carunan liittymäpalvelujen tarjonta ei ole ollut sähkömarkkinalain 18 §:n ja liittymien hinnoittelumenetelmien mukaista, kun se on soveltanut liittymäpalvelujen tarjonnassa perusteettomia ehtoja perusteettoman pitkien liittymän toimitusaikojen takia.

Energiavirasto katsoo, että Carunan liittymäpalvelujen tarjonta ei ole ollut sähkömarkkinalain 19 §:n sekä liittymien hinnoittelumenetelmien mukaista, kun se ei ole täyttänyt liittyvien asiakkaiden kohtuullisia palvelutarpeita sekä ei ole rakentanut ja kehittänyt verkkoa kohtuullisessa ajassa, jotta siihen voisi liittää uusia liittyjiä kohtuullisessa ajassa.

Energiavirasto katsoo, että Caruna ei ole sähkömarkkinalain 20 §:n ja liittymien hinnoittelumenetelmien mukaisesti turvannut verkkoon pääsyä, kun se on liittymätoimituksien perusteettomalla hidastuttamisella vaarantanut verkkoon pääsyä. Lisäksi Energiavirasto katsoo, että Carunan liittymien toimitusajat eivät ole olleet sähkömarkkinalain 20 §:n mukaisesti avoimia ja tasapuolisia, kun Caruna on

¹ Dnro 2114/432/2018 ja Dnro 2115/432/2018

rajannut liittyjiä tapauskohtaisesti ja epäselvin kriteerein kohtuuttoman pitkiin toimitusaikoihin sekä Carunan tiedotus liittymien toimitusajoista ei ole vastannut todellista ja perusteltua tilannetta.

4 Korjaavat toimenpiteet

Carunan tulee korjata toimintaperiaatteensa sähkömarkkinalain 18 §:n, 19 §:n ja 20 §:n ja sille vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien mukaiseksi välittömästi. Carunan tulee toimittaa tiedot sen tekemistä korjaavista toimenpiteistä Energiavirastolle viipyilemättä ja viimeistään kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen antamisesta.

Tiedoista tulee käydä ilmi riittävässä määrin, miten Caruna on korjannut liittymien palveluperiaatteensa tämän päätöksen mukaiseksi, jotta liittymien toimitusaikojen voidaan katsoa täyttävän asiakkaiden kohtuulliset palvelutarpeet, olevan kohtuullisia ja tasapuolisia sekä perustuvan vain tosiasialliseen liittymän toteuttamisen kannalta tarpeellisen verkon rakentamiseen, suunnitteluun ja lupamenettelyyn tarvitsemaan aikaan.

Toisin sanoen Carunan tulee muuttaa toimintaperiaatettaan sellaiseksi, että liittymän toimitusajat perustuvat ainoastaan liittymän toteuttamisen kannalta tarpeellisen työn vaatimaan aikaan eikä toimitusajoissa saa olla perusteetonta viivettä esimerkiksi Carunan tai sen omistajien taloudellisten intressien takia.

Carunan tulee selvittää ja esittää virastolle sellaiset toimenpiteet, joilla Caruna varmistaa sen, että sillä on liittymien toimittamiseen kohtuullisessa ajassa riittävät resurssit nyt ja jatkossa. Carunan tulee siis esittää, miten se aikoo muuttaa nykyistä käytäntöään ja millä toimenpitein nyt ja jatkossa liittymäinvestoinneille löytyy riittävä rahoitus.

Carunan on korjattava liittymien toimitusaikoja perustelluiksi ja kohtuullisiksi jo solmittujen liittymissopimusten sekä annettujen tarjousten osalta ja toimittava myös tehtyjen korjausten mukaisesti. Carunan on myös määritettävä tuleviin liittymätarjouksiin toimitusaika kohtuulliseksi. Carunan on lähetettävä viipymättä jokaiselle potentiaaliselle liittyjälle, jolle on aiemmin annettu kirjallisessa tarjouksessa perusteettoman pitkä toimitusaika, päivitetty tieto korjatusta uudesta kohtuullisesta toimitusajasta.

Carunan on korjattava viipymättä viivästettyjen liittymien osalta solmittuihin liittymissopimuksiin toimitusaika kohtuulliseksi ja toimitettava tieto tästä kyseisille asiakkaille. Korjausta ei tarvitse tehdä niihin sopimuksiin, joiden osalta asiakas kieltäytyy omalla erillisellä ilmoituksella toimitusajan päivittämisestä nopeammaksi.

Carunan tulee toimittaa Energiavirastolle tarkemmat tiedot Excel-tiedostossa liittymäkohtaisesti korjatuista liittymien toimitusajoista kaikkien annettujen liittymien toimitusaikojen ohella. Tietojen tulee sisältää omilla sarakkeillaan kaikkien annettujen liittymätarjousten osalta maaliskuun 2024 alusta lähtien seuraavat tiedot:

1. sarakkeessa liittymätunnus
2. sarakkeessa liittyjän nimi
3. sarakkeessa liittymisteho

4. sarakkeessa tieto koskeeko tarjous Caruna Espoo Oy:n vai Caruna Oy:n verkkoon liittymistä
5. sarakkeessa tieto kuuluuko liittymä
 - a. vyöhykehinnottelun piiriin asemakaava-alueen sisällä
 - b. vyöhykehinnottelun piiriin asemakaava-alueen ulkopuolella
 - c. liittymätehon korotus pj-verkossa
 - d. pj-verkon aluehinnotteluun
 - e. pj-verkon tapauskohtaiseen hinnoitteluun
 - f. kj-verkon hinnoitteluun
 - g. liittymätehon korotus kj-verkossa
6. sarakkeessa tieto liittymän hinnasta
7. sarakkeessa tieto tarjouksen antamispäivämäärästä
8. sarakkeessa tieto aiemmin annetusta toimitusajasta pyöristettynä lähimpään kuukauteen
9. sarakkeessa tieto uudesta korjatusta toimitusajasta pyöristettynä lähimpään kuukauteen
10. sarakkeessa tieto uudesta korjatusta toimitusajasta pyöristettynä lähimpään kuukauteen laskien joulukuun 2024 alusta, jos kyseessä on tarjous, joka on annettu ennen joulukuuta 2024

Lisäksi siltä osin, kun ennen joulukuuta 2024 annetun vyöhykehinnottelun piiriin kuuluvan tarjouksen kohdassa 10 laskettu toimitusaika tai joulukuun 2024 jälkeen annetun tarjouksen uusi päivitetty toimitusaika (kohta 9) ylittää 3 kuukautta tai vyöhykehinnottelun ulkopuolella (pj- tai kj-liittymä) 6 kuukautta, tulee Carunan lisätä seuraavat lisätiedot:

11. sarakkeessa arvio suunnitellun uuden pj-verkon määrästä sadan metrin tarkkuudella sisältäen sekä verkon laajennuksen että verkon vahvistuksen
12. sarakkeessa arvio suunnitellun kj-verkon määrästä sadan metrin tarkkuudella sisältäen sekä verkon laajennuksen että verkon vahvistuksen
13. sarakkeessa tieto tehdäänkö liittymää varten uusi muuntamo tai kytkemö (kyllä vai ei)
14. sarakkeessa tieto tehdäänkö liittymää varten sähköaseman laajennus (kyllä vai ei)
15. sarakkeessa tieto edellyttääkö liittymä uutta päämuuntajaa tai sen vaihtoa (kyllä vai ei)
16. sarakkeessa tieto edellyttääkö liittymä kokonaan uutta sähköasemaa (kyllä vai ei)
17. sarakkeessa muut mahdolliset lisätiedot tai perusteet liittyen liittymäolosuhteisiin, joilla vaikutusta rakentamisaikaan

Carunan toimittamista lisätiedoista tulee siis käydä riittävällä tarkkuudella ilmi, onko kyseessä liittymä, jonka toteuttaminen vaatii tosiasiallisesti enemmän aikaa. Nämä lisätiedot kuitenkin koskevat edellä mainitulla tavalla vain yli 3 kuukauden

toimitusajalla annettuja vyöhykehinnottelun piirissä olevia liittymätarjouksia tai yli 6 kuukauden toimitusajalla annettuja vyöhykehinnottelun ulkopuolelle sijoitettavia jakeluverkon liittymätarjouksia. Tältäkin osin lisätiedot eivät koske edellä mainitulla tavalla ennen joulukuuta 2024 tehtyjä tarjouksia, jos niiden uusi korjattu toimitusaika joulukuun alusta lähtien (kohta 10) pysyy vyöhykehinnottelun piiriin kuuluvissa tapauksissa enintään 3 kuukauden sisällä tai vyöhykehinnottelun ulkopuolella olevissa jakeluverkon liittymissä enintään 6 kuukauden sisällä.

Toimitettavien liittymätietojen tulee käsittää kaikki liittymätarjoukset vuoden 2024 maaliskuun alusta siihen päivään asti, joka on Carunan korjaavien toimenpiteiden liittymätietojen toimituspäivästä laskien kaksi viikkoa taaksepäin. Jos Caruna tarvitsee lisää aikaa liittymätietojen toimittamiseen, liittymätietojen toimittamista voidaan tarvittaessa osin porrastaa Energiaviraston erillisen ohjeistuksen perusteella.

Lisäksi Energiavirasto toteaa, että korjaukset on tehtävä ja priorisoitava viivästettyjen liittymien osalta mahdollisimman tasapuolisesti niin, että perusteeton viive liittymän toimittamisessa olisi jokaisella liittyjällä mahdollisimman lyhyt. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että vanhempien, kuten keväällä 2024 tilattujen liittymien osalta liittämisen kannalta tarpeelliset toimenpiteet aloitetaan välittömästi ja viivytystä mahdollisimman nopeasti, koska näiden osalta liittymän toimituksessa on kertynyt jo eniten perusteetonta viivettä.

Energiavirasto toteaa, että korjaavien toimenpiteiden seurauksena liittymien toimitusaikojen olisi oletusarvoisesti tasoitettava jatkossa keskimäärin lähelle samaa tasoa kuin se oli Carunalla aiemmin ennen sen toimintaperiaatteen muutosta. Pien- ja keskijänniteliittymien osalta Carunan keskimääräinen toimitusaika oli aiemmin noin kaksi ja puoli kuukautta. Korjaavien toimenpiteiden seurauksena jakeluverkon liittymien toimitusaikojen tulisi Energiaviraston arvion mukaan pääsääntöisesti olla enimmillään muutamia kuukausia ja yli 6 kuukauden ylityksiä pitäisi lähtökohtaisesti olla sangen harvinaisia. 12 kuukauden ylityksiä ei lähtökohtaisesti pitäisi olla.

Carunan tulee toimittaa korjaavien toimenpiteiden mukana virastolle tieto, josta käy ilmi sen arvioima liittymän toimitusaika keskimäärin jatkossa sekä myös tarkemmin mikä on tavanomainen toimitusaikaväli, jonka välillä liittymät toimitetaan vyöhykehinnottelun piirissä oleville tai sen ulkopuolella oleville liittymille mukaan lukien kj-liittymät. Energiavirasto suosittelee Carunaa myös julkaisemaan omat arvionsa liittymien toimitusajoista omilla kotisivuillansa kuten moni muukin verkko haltija on tehnyt.

Mikäli Caruna ilmoittaa yleisesti asiakkailleen tietoja liittymien arvioiduista liittämisaajoista, Carunan on korjattava myös näitä tietoja siten, että arviot toimitusajoille vastaavat todellista ja tämän päätöksen mukaisesti korjattua tilannetta. Asiakkaille on oltava selvää yhtiön toimintaperiaatteen korjaaminen. Toisin sanoen toimiakseen sähkömarkkinalaissa asetettujen veloitteiden mukaisesti Caruna ei voi yleisluontoisissa ilmoituksissaan liittymien toimitusaikoihin liittyen antaa liittymille virheellistä kuvaa siitä, että Carunan toimitusajat olisivat huomattavasti pidempiä kuin ne todellisuudessa ovat.

Energiavirasto toteaa, että Carunan on korjattava päätöksen mukaisesti myös ilmoituksen tehneen asiakkaan osalta liittymän toimitusaika kohtuullisemmaksi muiden asiakkaiden tavoin siten, että liittymä toimitetaan Asiakkaalle mahdollisimman

nopeasti viivytyksettä siinä perustellussa ajassa, mitä liittymän toteuttaminen tosiasiallisesti vaatii, kun liittymärakentaminen tilataan välittömästi.

Energiavirasto voi pyytää Carunalta erikseen vielä lisätietoja sen jälkeen, kun Caruna on toimittanut Energiavirastolle tarvittavat tiedot korjaavista toimenpiteistä, jos se nähdään tarpeelliseksi korjaavien toimenpiteiden varmentamiseksi.

5 Selostus asiasta

Energiavirastoon saapui 4.4.2024 Asiakkaan ilmoitus koskien Caruna Oy:n tarjoaman sähköliittymän hidasta toimitusaikaa. Energiavirasto on saanut muitakin yhteydenottoja samasta asiasta. Yhteydenotot ovat koskeneet myös Caruna Espoo Oy:tä.

Tässä päätöksessä Carunalla tarkoitetaan sekä Caruna Espoo Oy:tä sekä Caruna Oy:tä. Energiavirasto käsittelee molempia yhtiöitä koskevan oma-aloitteisen tutkimuksen samalla päätöksellä. Asiassa ei ole tarvetta antaa kahta erillistä päätöstä toiminnan ollessa molemmissa yhtiöissä identtinen ja perustuen Carunan konsernitasolla tehtyihin linjauksiin.

Energiavirasto lähti selvittämään Asiakkaan tekemän ilmoituksen sekä saatujen yhteydenottojen perusteella syitä Carunan toiminnalle. Energiavirasto pyysi 26.4.2024 Carunalta vastinetta asiaan. Vastinepyynnössä Energiavirasto pyysi tietoja liittymien toimitusajoista sekä mahdollisista syistä Carunan muuttuneelle käytännölle, jossa toimitusajat ovat pidentyneet huomattavasti aiemmasta.

Caruna pyysi määräajan pidennystä vastineen toimittamiseen 24.5.2024 mennessä. Virasto myönsi Carunan hakeman lisäajan vastineen toimittamiselle.

Energiavirasto varasi Carunalle mahdollisuuden esittää näkemyksensä päätösluonnoksesta 24.10.2024 lähettämällään lausuntopyynnöllä. Caruna pyysi lisäaikaa 30.10.2024. Energiavirasto myönsi lisäaikaa 18.11.2024 saakka. Caruna toimitti lausunnon virastolle 18.11.2024.

5.1 Asiakkaan tekemä ilmoitus

Carunan asiakas on tehnyt ilmoituksen Energiavirastolle koskien Carunan hidasta liittymätoimitusta. Carunan asiakas on pyytänyt Energiavirastoa selvittämään Carunan hidasta liittymätoimitusta tapauksessa, jossa olemassa oleva 0,4 kV liittymä muutetaan 20 kV liittymäksi suunnitellun tehdasinvestoinnin aiheuttaman tehonsiirtotarpeen kasvun takia. Caruna on liittymätilauksen yhteydessä todennut asiakkaalle, että liittymän kannalta tarpeellinen uusi erotinasema voidaan toimittaa aikaisintaan kesäkuussa 2025. Caruna on todennut asiakkaalle, että he eivät voi tehdä asialle mitään. Toimitusajaksi liittymälle on liittymistarjouksessa annettu 16 kuukautta. Uuden liittymän koko on teholtaan 1300 kW ja liittymispiste on määritetty suunnitellulle Carunan erotinasemalle.

Asiakas on ilmoituksessaan todennut, että tehdas on valmis kone- ja laiteasennuksille tammikuussa 2025, mutta koneasennuksia ja käyttöönottoa ei voi tehdä ilman sähköjä. Asiakkaan mukaan ainoa mahdollisuus kyseiselle tehdasinvestoinnille on vuosi 2024 ja käyttöönotolle vuoden 2025 alkupuoli.

5.2 Carunan vastine ja Energiaviraston selvityspyyntö

Energiavirasto on pyytänyt Carunalta selvitystä koskien sen pitkiä liittymien toimitusaikoja 26.4.2024. Selvityspyynnössä Energiavirasto on pyytänyt Carunaa vastaamaan sille esitettyihin kysymyksiin sekä toimittamaan pyydetty tiedot liittymien toimitusajoista.

5.2.1 Carunan vastine asiassa

”Sähköliittymien toimitusaikojen piteneminen joissakin tapauksissa on seurausta Energiaviraston suomalaisten sähköjakelijoiden valvontamenetelmiin joulukuussa 2023 tekemistä muutoksista. Voimaan tulleet valvontamenetelmät heikentävät Carunan taloudellista tilannetta vaikuttaen negatiivisesti tulevan liikevaihdon määrään ja sen kehittymiseen. Heikentyneen kassavirran johdosta Carunan on sopeutettava toimintaansa. Carunan sopeutustarpeita aiheuttaa myös luottoluokitus ja rahoitusaseman ylläpitäminen, jotka molemmat vaativat velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista.

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa euroa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun johdosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkon rakentamiseen. Siitä syystä verkon rakentamista on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiakkaista.

Uudessa tilanteessa, jossa verkonhaltijan investointikyvykkyys heikkenee äkillisesti ja käytössä on aikaisempaa vähemmän resursseja, Caruna on pyrkinyt aktiivisella yhteistyöllä urakoitsijoiden kanssa löytämään parhaan mahdollisen tasapainon investointikyvykkyuden ja asiakastarpeisiin vastaamisen välillä. Caruna seuraa tilannetta tehostetusti.

Caruna on hyvän asiakaspalvelun nimissä tiedottanut verkkosivuillaan, että sähköverkon rakentamista vaativien Carunan uusien liittymä- ja verkostotyötilausten toimitusajat lähtökohtaisesti pitenevät kevästä 2024 alkaen. Asiakkaita on kehoitettu huomioimaan pidentynyt toimitusaika ja tekemään tilaus mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Caruna tekee jokaisen sähköliittymätilauksen osalta arvion toimitusajasta. Tämänhetkisessä tilanteessa Caruna sitoutuu toimittamaan sähköliittymät, jotka eivät vaadi verkonrakentamista tai joiden verkonrakentamistarve on vähäinen, vuoden 2024 aikana. Liittymät, joissa verkon rakentamistarve on merkittävämpi, toimitetaan pääsääntöisesti vuoden 2025 aikana. Selvyyden vuoksi Caruna toteaa, että liittymät, joiden osalta on jo tehty liittymissopimus, toimitetaan liittymissopimuksessa sovitun mukaisesti. Jo allekirjoitettujen liittymissopimusten toimitusaikoihin ei ole tehty muutoksia.”

Alla Carunan vastaukset Energiaviraston esittämiin kysymyksiin:

1. Milloin Caruna on muuttanut toimintaansa siten, että liittymien toimitusajat kestävät huomattavan pitkään?

a. Miksi liittymien toimitusaikoja on pidennetty huomattavasti?

"Caruna on joutunut sopeuttamaan toimintaansa keväästä 2024 alkaen vuoden alussa voimaan tulleen Energiaviraston valvontamallin takia. Valvontamalli leikkaa Carunan investointikykyä, mikä on vähentänyt käytettävissä olevia verkonrakennusresursseja ja näkyy aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina joillekin asiakkaille.

Selvyyden vuoksi todettakoon, että kaikkien liittymien toimitusaikoja ei ole pidennetty. Pidentyneet toimitusajat koskevat vain osaa uusista liittymätilauksista, ja osassa näitä ei puhuta edes huomattavista pidennyksistä. Allekirjoitettujen liittymissopimusten toimitusaikoihin ei ole tehty muutoksia."

2. Carunalla on ollut sen kotisivuilla aiemmin keväällä ilmoitus: "Verkon rakentamista vaativien yli 63 A liittymien sekä vyöhykehinnottelun ulkopuolisten liittymien toimitusajat menevät tällä hetkellä vuodelle 2025."

a. Mihin kyseinen rajanveto hitaampiin ja nopeampiin toimitusaikoihin on perustunut?

"Toimitusaikojen määrittely on perustunut liittymän vaatimaan verkonrakentamistarpeeseen. Toimitusajan pidentyminen on koskenut ensimmäisenä niitä uusia liittymätilauksia, joissa verkonrakennustarve on suurin ja joiden toimitusaika on merkittävän rakennustarpeen takia aina ollut pitempi. Näin on mahdollistettu mahdollisimman monen sellaisen sähköliittymän toimittaminen vuoden 2024 aikana, jotka eivät vaadi verkonrakentamista tai joiden verkonrakentamistarve on vähäinen.

Edelleen Caruna korostaa, että jokainen liittymätilaus arvioidaan aina erikseen ja mahdollinen toimitusaika päätetään arvioinnin pohjalta. Carunan verkkosivuilla oleva ilmoitus on tehty hyvän asiakaspalvelun nimissä ja kannustaen asiakkaita olemaan aktiivisia yhteydenotoissaan. Ilmoitus ei kuvaa Carunan tapaa käsitellä yksittäisiä liittymätilauksia ja päättää niiden osalta mahdollisista toimitusajoista.

Selvyyden vuoksi todettakoon, että Caruna näkee verkon rakentamiseen kuuluvaksi verkon laajentamisen lisäksi myös verkon vahvistamisen."

b. Onko Caruna noudattanut tätä rajausta kaikissa tapauksissa?

"Toimitusajat määritellään lähtökohtaisesti tehtyjen rajausten mukaisesti. Caruna tarkastelee liittymätilaukset kuitenkin aina tapauskohtaisesti varmistaakseen sen, että rajauksesta huolimatta mahdollistetaan kaikkien yhteiskunnalle kriittisten kohteiden liittyminen sähköverkkoon vuonna 2024, ja että silloin kun on mahdollista, asiakkaalle tarjotaan pääsääntöä nopeampaa liittymisaikaa."

3. Caruna on muuttanut kotisivuilla olevansa tekstiä siten, että 25.4.2024 siellä on ilmoitettu seuraavaa: "Sähköverkon rakentamista vaativien sähköliittymien ja liittymämuutosten toimitusajat menevät tällä hetkellä pääsääntöisesti vuodelle 2025. Sähköliittymän, joka ei vaadi sähköverkon rakentamista, voi vielä saada tänä vuonna."

a. Milloin muutos käytäntöön on tehty, että enää ei ole väliä sillä, onko kyseessä vyöhykehinnottelun piirissä oleva enintään 63 A liittymä, joka tarvitsee rakentamista?

”Muutos käytäntöön on tehty huhtikuun aikana. Edelleen Caruna korostaa, että jokainen liittymätilaus arvioidaan erikseen, ja Carunan verkkosivuilla olevan ilmoituksen on tarkoitus hyvän asiakaspalvelun hengessä tiedottaa asiakkaille yleisestä tilanteesta ja pääsääntöisestä käytännöstä.”

b. Miksi kyseinen muutos on tehty?

”Voimaan tulleet valvontamenetelmät heikentävät Carunan taloudellista tilannetta vaikuttaen negatiivisesti tulevaan liikevaihdon määrään ja sen kehittymiseen. Heikentyneen kassavirran johdosta Carunan on sopeutettava toimintaansa. Carunan kohdalla sopeutustarpeita tuo myös luottoluokitus ja rahoitusaseman ylläpitäminen, jotka molemmat vaativat velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista.

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa euroa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun johdosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkonrakentamiseen ja tekemistä on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiakkaita.

Caruna seuraa tilannetta jatkuvasti. Huhtikuussa Caruna koki tarpeelliseksi ennakolta tiedottaa asiakkaille siitä, että rakentamista vaativien liittymien toimitus voi hidastua rajallisista rakennuttamisresursseista johtuen.”

c. Onko muutos toimintaperiaatteessa heikennys aiemmin kotisivuilla olleeseen tekstiin, koska käytännössä liittymä vaatii aina jonkun verran rakentamista, ellei kyseessä ole pienehkö liittymätehon korotus? Toisin sanoen koskevatko hitaat toimitusajat nykyisellään myös vyöhykehinnottelun piirissä olevia sulakekooltaan enintään 3x63 A liittymiä.

”Toimitusajan piteneminen laajeni koskemaan kaikkia merkittävää verkonrakentamista vaativia liittymiä niiden koosta riippumatta. Caruna toimittaa suuren osan liittymistä edelleen nopeassa aikataulussa, mikäli ne eivät vaadi merkittävää verkon rakentamista.”

d. Määritellä liittymätapaukset, jotka eivät vaadi sähköverkon rakentamista.

”Sähköliittymät, jotka eivät vaadi sähköverkon rakentamista ovat niitä, joissa asiakkaan tontin rajalla tai tontilla on jo olemassa oleva liittämiskohta. Näissä tapauksissa asiakkaalle ei tarvitse rakentaa liittämiskohtaa, sillä se on jo olemassa.”

4. Mitkä tekijät määrittävät liittymän toimitusajan käytännössä?

a. Mistä aikaa vievistä toimenpiteistä liittymän toimitusaika koostuu?

”Liittymän toimitusaika koostuu seuraavista toimenpiteistä:

- (Liittymätilauksen ja liittymissopimuksen käsittely)
- Sähkötekniinen suunnittelu ja maastosuunnittelu
- Tarvittavien sijoitus- ja maankäyttölupien hankinta

- Materiaalihankinnat
- Maastossa tapahtuva rakentaminen ja
- KytKentätyö.”

b. Mitkä tekijät määrittävät eron toimitusajoille vyöhykkeen sisällä oleville enintään 3x63 A liittymien ja muiden liittymien välillä?

”Sähköliittymien toimitusaikaan vaikuttaa sähköverkon rakentamisen tarpeen määrä. Suurempi liittymä vaatii yleisesti enemmän resursseja sitovaa rakentamista kuin pienempi liittymä.”

5. Millä perusteella Carunan liittymien toimitusajat ovat pidentyneet moninkertaisiksi viime vuodesta?

a. Minkä perusteella Caruna määrittää liittymien toimitusajat?

”Caruna määrittelee liittymien toimitusajat tapauskohtaisesti sen pohjalta, kuinka paljon liittymä vaatii verkonrakentamista tai muuta työtä, kuinka paljon rakennuttajaresursseja on milläkin alueella käytössä tietyllä aikavälillä ja mitä muuta näillä rakennuttajaresursseilla on samaan aikaan työn alla.

Voimaan tulleet valvontamenetelmät heikentävät Carunan taloudellista tilannetta vaikuttaen negatiivisesti tulevaan liikevaihdon määrään ja sen kehittymiseen. Heikentyneen kassavirran johdosta Carunan on sopeutettava toimintaansa. Carunan kohdalla sopeutustarpeita tuo myös luottoluokitus ja rahoitusaseman ylläpitäminen, jotka molemmat vaativat velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista.

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa euroa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun johdosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkonrakentamiseen ja tekemistä on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiakasta.

Caruna toimii edelleen sähkömarkkina-alueissa säädetyn ja Energiaviraston liittämisperiaatteissa liittymien toimittamisesta määrätyn mukaisesti.”

b. Mitkä asiat ja toimenpiteet vaikuttavat tarjouksissa annettujen liittymien toimitusaikaan?

”Caruna määrittelee liittymien toimitusajat tapauskohtaisesti sen pohjalta, kuinka paljon liittymä vaatii verkonrakentamista tai muuta työtä, kuinka paljon rakennuttajaresursseja on milläkin alueella käytössä tietyllä aikavälillä ja mitä muuta näillä rakennuttajaresursseilla on samaan aikaan työn alla.”

c. Mistä mahdolliset erot toimitusajoissa johtuvat keväeseen 2023 verrattuna?

”Caruna on joutunut sopeuttamaan toimintaansa kevästä 2024 alkaen vuoden alussa voimaan tulleen Energiaviraston valvontamallin takia, ja vuoden 2024 investointimäärät ovat merkittävästi vuotta 2023 alhaisempia. Tämä tarkoittaa sitä, että

Carunalla on käytössään vähemmän verkon rakentamiseen tarvittavia resursseja ja töitä joudutaan priorisoimaan enemmän kuin aiemmin."

d. Mikä on muuttunut rakennuttamisessa, suunnittelussa tai luvituksessa vuoden 2023 alun tilanteesta nykyhetkeen?

"Edellisessä alakohdassa kerrotuista syistä rakennuttamisessa ja suunnittelussa on aiempaa vähemmän resursseja käytössä. Luvituksessa ei ole tapahtunut muutosta."

6. Caruna on Energiaviraston tietojen mukaan esittänyt asiakkaille, että pitkät toimitusajat johtuisivat Energiaviraston vuoden vaihteessa antamista sähkönjakelu- ja siirtohinnoittelua koskevista kohtuullisen hinnoittelun uusista valvontamenetelmistä, jonka seurauksena Carunan kyky rahoittaa investointeja olisi heikentynyt. Sama asia on myös todettu 23.4.2024 Carunan kotisivuilla Uutisissa.

a. Miten kyseiset valvontamenetelmät voivat vaikuttaa liittymän toimitusaikaan?

"Voimaan tulleet valvontamenetelmät heikentävät Carunan taloudellista tilannetta vaikuttaen negatiivisesti tulevaan liikevaihdon määrään ja sen kehittymiseen. Heikentyneen kassavirran johdosta Carunan on sopeutettava toimintaansa. Carunan kohdalla sopeutustarpeita tuo myös luottoluokitus ja rahoitusaseman ylläpitäminen, jotka molemmat vaativat velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista.

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa euroa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun johdosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkonrakentamiseen ja tekemistä on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiakkaista."

b. Yksilöikää tarkasti, miten valvontamenetelmien muutokset vaikuttavat liittymien toimitusaikoihin.

"Voimaan tulleet valvontamenetelmät heikentävät Carunan taloudellista tilannetta vaikuttaen negatiivisesti tulevaan liikevaihdon määrään ja sen kehittymiseen. Heikentyneen kassavirran johdosta Carunan on sopeutettava toimintaansa. Carunan kohdalla sopeutustarpeita tuo myös luottoluokitus ja rahoitusaseman ylläpitäminen, jotka molemmat vaativat velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista.

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa euroa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun johdosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkonrakentamiseen ja tekemistä on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiakkaista."

7. Caruna on myös todennut asiakkaalle/asiakkaille seuraavaa: "Tilauksenta 2024 liittymien osalta täynnä (Energiaviraston muuttunut valvontamalli pakottaa ajamaan alas investointeja rajusti 2024-2025).

Varauduttava, että toimitus on 2025 syyskuussa. Myös tulevien hankkeiden kannalta otettava huomioon vähintään 12kk:n toimitusaika ja talvikauden rakentamisen välttäminen."

a. Mikä on liittymien tilauskanta ja miten se on määritetty?

"Carunan tilauskannalla tarkoitetaan asiakkaiden tekemiä kirjallisia liittymätilauksia. Caruna allokoii liittymätilauksia toteutukseen vuosittain käytössä olevien resurssien mukaisesti."

b. Onko tilauskannalle asetettu jokin raja perustuen liittymismaksuihin siten, että tiettyä liittymismaksujen rajaa ei saa ylittää ja jos, niin miksi?

"Ei ole."

c. Miksi viestissä viitattu valvontamalli pakottaa ajamaan liittymäinvestointeja alas?

"Voimaan tulleet valvontamenetelmät heikentävät Carunan taloudellista tilannetta vaikuttaen negatiivisesti tulevaan liikevaihdon määrään ja sen kehittymiseen. Heikentyneen kassavirran johdosta Carunan on sopeutettava toimintaansa. Carunan kohdalla sopeutustarpeita tuo myös luottoluokitus ja rahoitusaseman ylläpitäminen, jotka molemmat vaativat velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista."

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa euroa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun johdosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkonrakentamiseen ja tekemistä on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiakkaita."

8. Caruna on mediatiedotteessaan 21.2.2024 sen omilta kotisivuilta todennut muun muassa seuraavaa: "Valvontamalli vuosille 2024-2031 heikentää huomattavasti toimintaedellytyksiämme ja kykyämme investoida verkkoon. Arvioimme, että puhtaan siirtymän, huoltovarmuuden ja sähköistyvän yhteiskunnan kehityshankkeet viivästyvät tämän takia toimialueiltamme. Joudumme kiinnittämään entistä enemmän huomiota yksittäisten investointien kannattavuuteen. Lisäksi meidän on varmistettava, että luottoluokituksemme säilyy, jotta saamme jatkossakin rahoitusta." "Emme jatkossa pysty liittämään henkilö- ja yritysasiakkaitamme sähköverkkoon yhtä nopeasti kuin aiemmin."

a. Miksi ja miten puhtaan siirtymän, huoltovarmuuden ja sähköistyvän yhteiskunnan kehityshankkeet sekä Carunan luottoluokitus voivat vaikuttaa merkittävästi henkilö- ja yritysasiakkaiden liittymien toimitusaikatauluun?

"Voimaan tulleet valvontamenetelmät heikentävät Carunan taloudellista tilannetta vaikuttaen negatiivisesti tulevaan liikevaihdon määrään ja sen kehittymiseen. Heikentyneen kassavirran johdosta Carunan on sopeutettava toimintaansa. Carunan kohdalla sopeutustarpeita tuo myös luottoluokitus ja rahoitusaseman ylläpitäminen, jotka molemmat vaativat velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista."

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa euroa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun johdosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkonrakentamiseen ja tekemistä on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiakkaita.

b. Liittymärakentamista rahoitetaan tavallisesti suurelta osin liittymismaksuilta. Miten Carunan toimenpide viivästyttää liittymien toimitusta seuraaville vuosille parantaa liittymärakentamisen rahoitusta?

”Voimaan tulleet valvontamenetelmät heikentävät Carunan taloudellista tilannetta vaikuttaen negatiivisesti tulevaan liikevaihdon määrään ja sen kehittymiseen. Heikentyneen kassavirran johdosta Carunan on sopeutettava toimintaansa. Carunan kohdalla sopeutustarpeita tuo myös luottoluokitus ja rahoitusaseman ylläpitäminen, jotka molemmat vaativat velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista.

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa euroa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun johdosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkonrakentamiseen ja tekemistä on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiakkaita.

Kyse ei siis ole ensisijaisesti siitä, tuoko liittymismaksu positiivista kassavirtaa vai ei, vaan siitä, että rakennuttajaresursseja on vähemmän yleisen investointimäärän leikkauksesta johtuen ja rakentamista on jouduttu priorisoimaan. Caruna haluaa nostaa esiin myös sen, että ajan yli tarkasteltuna ei ole väliä sillä, saako yhtiö rahavirtansa liittymistuloista vai jakelumaksuista. Valvontamenetelmät sääntelevät kokonaisliikevaihtoa ja vaikuttavat nyt muutosten jälkeen negatiivisesti kokonaisliikevaihtoon. Siksi negatiiviset muutokset menetelmissä vaikuttavat yleisesti investointikykyyn, joka taas näkyy siinä, kuinka paljon rakentamista tiettyinä ajanjaksona pystytään tekemään.

c. Jos toimintaedellytykset ovat heikentyneet siten kuin Caruna väittää verkon kehityshankkeiden osalta, niin mitä toimenpiteitä Caruna on tehnyt vastapainoksi tilanteen parantamiseksi?

”Carunan toimintaedellytykset ovat heikentyneet viimeisimmän valvontamallin muutoksen myötä ja investoinneista on jouduttu leikkaamaan. Caruna on pyrkinyt aktiivisella yhteistyöllä urakoitsijoiden kanssa löytämään parhaan mahdollisen tasapainon investointikykykkyyden ja asiakastarpeisiin vastaamisen välillä.”

9. Caruna on viitannut ainakin joissakin tapauksissa myös siihen, että sähkömarkkinalain mukaan liittymä olisi kytkettävä viimeistään 24 kuukauden kuluessa.

a. Onko 24 kuukauden toimitusaika Carunan näkemyksen mukaan kohtuullinen aika liittymän toimitukselle pj- ja kj-verkon liittymissä?

i. Jos näin, niin perustelkaa tarkasti miksi 24 kuukauden aika olisi liittymän toimitukselle kohtuullinen aika?

1891/040200/2024
3727/040200/2024

"Caruna toimii sähkömarkkina-alaissa liittymän toimittamisesta säädetyn mukaisesti.

Caruna on asiakasviestinnässään ainoastaan informoinut asiakkaitaan siitä, että sähkömarkkinan mukaan liittymä tulee kytkeä lähtökohtaisesti 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen tekemisestä.

Kuten vastauksessa on aiemmin todettu, Caruna käsittelee jokaisen liittymätilauksen erikseen ja määrittelee toimitusajan sen pohjalta, minkälaista rakentamista liittymä vaatii ja kuinka rakennuttajaresurssit on milloinkin käytössä."

b. Kokeeko Caruna täyttävänsä asiakkaiden kohtuulliset palvelutarpeet, jos sen liittymien toimitusaika on lähes 2 vuotta jokaisessa eri liittymistapauksessa?

i. Jos näin, niin perustelkaa tarkasti.

"Caruna toimii sähkömarkkina-alaissa liittymän toimittamisesta säädetyn mukaisesti.

Pidentynyt toimitusaika koskee vain niitä uusia liittymätilauksia, joissa verkonrakentamisen tarve on merkittävä, eli ei kaikkia liittymiä. Selvyyden vuoksi Caruna korostaa, että edelleen iso osa liittymistä toimitetaan huomattavasti lyhyemmällä toimitusajalla.

Caruna ei ole kevään 2024 aikana antanut yhtään pj/kj -liittymätarjousta, jossa sähköliittymän toimitusaika olisi 24 kuukautta."

c. Kokeeko Caruna, että sen verkkopalvelujen tarjontaan liittyvät ehdot pitkälle toimitusajalle ovat perusteltuja sekä tasapuolisia, jos esimerkiksi liittymän toimitusaika olisi esimerkiksi 16 kuukautta, vaikka sen toteuttaminen ei edellyttäisi kuin muutamia metrejä pj-verkon rakentamista tai pelkän muuntajan vaihdon tai kj-liittymän tapauksessa vain kytkinaseman rakentamisen, kuten tutkintapyyntöön tehneen Asiakkaan tapauksessa?

i. Jos näin, niin perustelkaa tarkasti.

"Sähköliittymien toimitusaikaan vaikuttaa sähköverkon rakentamisen tarpeen määrä.

Tämänhetkisessä tilanteessa Caruna toteuttaa vuoden 2024 aikana ne uudet sähköliittymätilaukset, jotka eivät vaadi verkonrakentamista tai joiden verkonrakentamistarve on vähäinen. Ne uudet liittymätilaukset, joissa verkonrakentamistarve on merkittävä, toimitetaan pääsääntöisesti vuoden 2025 aikana."

10. Caruna on ilmoittanut kotisivuillaan 23.4.2024, että: "Jos sähkön saannilla on kiire, tontin voi sähköistää esimerkiksi itse hankitulla aggregaatilla tai määräaikaiseen käyttöön tarkoitettulla sähköliittymällä."

a. Mikä on määräaikaiseen käyttöön tarkoitettu liittymä?

"Määräaikainen liittymä on liittymä, joka on käytössä vain määrätyn ajan, lähtökohtaisesti enintään kaksi vuotta tai tapauskohtaisesti kauemminkin, jos esimerkiksi rakennustyömaa on käynnissä yli kaksi vuotta. Määräaikaiselle liittymälle ei

rakenneta uutta liittämiskohtaa eikä myöskään laajenneta tai vahvisteta olemassa olevaa verkkoa.”

b. Mikä on määräaikaiseen käyttöön tarkoitetun liittymän nykyinen toimitusaika?

”Määräaikaisen liittymän toimitusaika määritellään tapauskohtaisesti, mutta pääsääntöisesti määräaikaisen sähköliittymän toimitusaika on joitakin viikkoja tilauksesta.”

c. Miten ja miksi määräaikaisella liittymällä toimitusaika onnistuu tavallista liittymää nopeammin?

”Määräaikaiselle liittymälle ei rakenneta uutta liittämiskohtaa eikä myöskään laajenneta tai vahvisteta olemassa olevaa verkkoa.”

11. Caruna on ilmoittanut kotisivuillansa 23.4.2024, että: "Toimitusajat pitenevät myös asiakkaiden tilaamissa muissa sähköverkkoon liittyvissä töissä, joita ovat esimerkiksi maakaapeli- ja ilmajohtolinjojen siirtotyöt."

a. Miksi ja miten myös muissa asiakkaan tilaamissa ja maksamissa töissä on viivettä, kun asiakas maksaa näistä aiheutuvat kustannukset Carunalle?

”Voimaan tulleet valvontamenetelmät heikentävät Carunan taloudellista tilannetta vaikuttaen negatiivisesti tulevaan liikevaihdon määrään ja sen kehittymiseen. Heikentyneen kassavirran johdosta Carunan on sopeutettava toimintaansa. Carunan kohdalla sopeutustarpeita tuo myös luottoluokitus ja rahoitusaseman ylläpitäminen, jotka molemmat vaativat velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista.

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa euroa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun johdosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkonrakentamiseen ja tekemistä on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiakkaista.

Kyse ei siis ole ensisijaisesti siitä, tuoko asiakkaan maksama tulo positiivista kassavirtaa yksittäisenä vuotena vai ei, vaan siitä, että rakennuttajaresursseja on vähemmän yleisen investointimäärän leikkauksesta johtuen ja rakentamista on jouduttu priorisoimaan.

Caruna haluaa myös nostaa esiin sen, että ajan yli tarkasteltuna ei ole väliä sillä, saako yhtiö rahavirtansa muista tuloista vai jakelumaksuista. Valvontamenetelmät sääntelevät kokonaisliikevaihtoa ja vaikuttavat nyt muutosten jälkeen negatiivisesti kokonaisliikevaihtoon. Siksi negatiiviset muutokset menetelmissä vaikuttavat yleisesti investointikykyyn, joka taas näkyy siinä, kuinka paljon rakentamista tiettyinä ajanjaksona pystytään tekemään.”

12. Listaus annetuista liittymätarjouksista tunnistetiedoin excel-tiedostossa järjestettynä vanhimmasta uusimpaan tarjoukseen aikavälillä 1.1.2023 - 1.5.2024 siten, että:

- a. 1. sarakkeessa tarjouksen antamispäivämäärä**
- b. 2. sarakkeessa tarjouksen tunnistenumero (sopimusnumero)**
- c. 3. sarakkeessa liittymätunnus**
- d. 4. sarakkeessa asiakasnumero**
- e. 5. sarakkeessa liittyjän nimi**
- f. 6. sarakkeessa liittymisteho**
- g. 7. sarakkeessa tieto kuuluuko vyöhykehinnotteluun ja siinä asema-kaava-alueelle vai muille vyöhykehinnaston alueille, aluehinnottelun vai tapauskohtaisen hinnoittelun piiriin**
- h. 8. sarakkeessa tieto onko kyseessä liittymätehon korotus**
- i. 9. sarakkeessa tieto onko kyseessä 0,4 kV, 20 kV, 45 kV vai 110 kV liittymä**
- j. 10. sarakkeessa annettu liittymän hinta**
- k. 11. sarakkeessa annettu liittymän toimitusaika kuukausina**
- 1. 12. sarakkeessa tieto, onko tarjous annettu koskien Caruna Espoo Oy:tä vai Caruna Oy:tä**

"Tiedot on annettu erillisellä liitteellä pyynnön mukaisesti. Liite on kokonaisuudessaan salassapidettävä. Liite sisältää Carunan luottamuksellisia tietoja sekä henkilötietoja."

13. Mistä seikoista mahdolliset merkittävät erot toimitusajoissa johtuvat kohdan 6 listauksessa?

a. Millä asiakkailla tai asiakkaalla toimitusajat ovat olleet lyhyempiä kuin muilla keskimäärin keväällä 2024 sen jälkeen, kun Caruna on alkanut viivästyttämään liittymien toimitusaikoja?

"Caruna toteaa, ettei se ole "viivästyttänyt" toimitusaikoja, vaan uusien liittymätilausten toimitusaikojen pidentyminen joissakin tapauksissa on seurausta aikaisemmin tässä vastineessa useampaan kertaan kerrotuista syistä."

Toimitusajat ovat lyhyemmät niillä liittymän tilanneilla asiakkailla, joiden liittymät eivät vaadi verkonrakentamista tai joiden liittymien osalta tarvittava verkonrakentaminen on vähäistä."

14. Asiakkaan tapauksessa (liittymissopimuksen numero [REDACTED]) toimitusajaksi liittymälle on ilmoitettu 16 kuukautta, kun liittymä muutetaan pj-liittymästä kj-liittymäksi. Toimenpiteenä liittämiseksi kohteeseen rakennetaan kytkemö, johon asiakas liittyy.

a. Palveleeko kytkemö vain Asiakasta?

"Kyllä, rakennettava kytkemö palvelee vain kyseistä asiakasta."

b. Minkälainen kytkemö on kyseessä uusien yksikköhintojen perusteella?

"Kytkemö on teknisesti sama kuin aina ennenkin. Uuden yksikköhintaluettelon mukaiset

komponentit tämän osalta ovat:

- "20 kV haaroituskaappi"*
- 2kpl "Muovikaapelijatko korkeintaan 150 mm²" sekä*
- 3 kpl "Pistokepääte" (2 kytkemöön sisään tulevaa päätettä sekä asiakkaan suuntaan olevan kaapelin pääte)."*

c. Joudutaanko tapauksessa muutoin laajentamaan verkkoa?

i. Jos, kyllä, niin eritelkää komponentit uuden yksikköhintaluettelon mukaisesti.

"Verkkoa rakennetaan olemassa olevasta keskijänniteverkosta kytkemölle. Uuden yksikköhintaluettelon mukaiset komponentit tämän osalta ovat:

- 20 kV Maakaapelit 0,030x "Maakaapeli 150 mm²"*
- jakeluverkon maakaapelin kaivutyö (0,4 KV - 45 KV) 0,015x "1. Helppo: asema-kaavan ja muiden olosuhteiden ulkopuolinen alue"."*

d. Joudutaanko tapauksessa vahvistamaan syöttävää verkkoa?

"Syöttävää verkkoa ei jouduta vahvistamaan."

e. Paljonko kytkemön tekeminen maksaa Carunalle?

"Kytkemön tekeminen maksaa Carunalle keskimäärin [] euroa / kytkemö."

f. Miten kyseisessä tapauksessa on Carunan mukaan perusteltua ja koh- tuullista, että yksittäisen kytkemön rakentaminen asiakkaan liittämistar- peisiin kestää 16 kuukautta?

"Caruna on joutunut sopeuttamaan toimintaansa kevästä 2024 alkaen vuoden alussa voimaan tulleen Energiaviraston valvontamallin takia.

Osana sopeutusta vuonna 2024 Carunan investoinnit laskevat yli 60 miljoonaa eu- roa eli noin puoleen verrattuna edelliseen vuoteen. Investointimäärien laskun joh- dosta Carunalla on merkittävästi vähemmän kumppani- ja urakoitsijaresursseja käytössään verkonrakentamiseen ja tekemistä on jouduttu ajallisesti priorisoimaan. Tämä näkyy esimerkiksi aiempaa pidempinä liittymien toimitusaikoina osalle asiak- kaista.

Edellä kerrottu on vaikuttanut myös kyseisen asiakkaan liittymän rakentamis- ja toimittamisajankohtaan."

5.3 Carunan lausunto päätösluonnoksesta

Caruna esitti lausunnossaan, että Energiavirastolla ei olisi päätöksen ratkaisulle sähkömarkkinalakiin tai muuhun lakiin perustuvia syitä. Caruna perusteli liittymien hidasta toimitusaikaa sen taloudellisen toimintaympäristön muutoksilla, jonka takia Caruna on supistanut vuosittain liittymäinvestointeihin käytettävää rahasummaa.

Carunan näkemyksen mukaan sähkömarkkinalain 18 §, 19 § ja 20 § osalta velvoitteiden täyttämässä tulisi ottaa huomioon verkonhaltijan taloudellinen tilanne. Carunan näkemyksen mukaan yhtiön ei voida katsoa laiminlyöneen velvoitteitaan, jos yhtiö on velkainen ja sen kassavirtojen määrä jää lainamenojen jälkeen ja kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmien muutoksista johtuen aiempaa pienemmiksi. Carunan lausunnon mukaan sen on myös haasteellista hyödyntää nykyisessä tilanteessa uutta vierasta pääomaa investointien rahoittamiseen. Caruna totesi, että investointien leikkaukset ovat olleet pienentyneestä kassavirrasta aiheutunut välttämätön sopeuttamistoimi, jotta jäljelle jääneellä kassavirralla voidaan turvata muun ohella luottoluokituksen ja rahoitusaseman kannalta tarpeelliset lainan maksut. Tällä on Carunan mukaan ollut suora vaikutus myös joidenkin liittymissopimusten toimitusaikaan.

Carunan lausunnon mukaan asiassa on arvioitava sitä, mikä on muuttuneessa taloudellisessa ympäristössä verkonhaltijan kannalta kohtuullista. Caruna viittasi lausunnossaan sähkömarkkinalain esitöiden edellyttävän, että verkonhaltijalla on velvoite kehittää verkkoaan asiakkaiden kohtuullisten tarpeiden mukaisesti ja kohtuujassa pyrkiä täyttämään ne. Tämän perusteella Caruna totesi, että kohtuullisten palvelutarpeiden täyttämistä ei siten edellytetä olosuhteista riippumatta tilanteessa kuin tilanteessa.

Lisäksi Caruna esitti lausunnossaan, että sähkömarkkinalain 20 §:ssä olisi vuonna 2014 määritetty kaikille liittyjille liittymän kohtuulliseksi toimitusajaksi 24 kuukautta riippumatta liittymän vaatimasta tosiasiallisesta toteutusajasta. Carunan lausunnon mukaan kansallinen lainsäätäjä olisi tarkoittanut, että 24 kuukauden aikaraja otettaisiin käyttöön energiatehokkuusdirektiiviä laajemmin. Caruna esitti lausunnossaan, että asiakkaan kohtuulliset palvelutarpeet eivät edellytä liittymien toimittamista alle 24 kuukaudessa. Carunan mukaan kehittämisvelvollisuudessa ja liittämisenvelvollisuudessa on kyse kahdesta eri sisältöisestä velvollisuudesta, jotka on kirjattu eri lainkohtiin. Caruna tunnustaa, että nämä velvollisuudet liittyvät toisiinsa, mutta Carunan mukaan Energiavirasto ei voi tulkita kehittämisvelvollisuudesta kumpuavien asiakkaiden kohtuullisten tarpeiden edellyttävän lain määräaikoja lyhyempiä aikarajoja liittymätoimituksille.

Caruna esitti lausunnossaan, että korjaavien toimenpiteiden osalta aikataulua tulisi pidentää kolmeen kuukauteen. Tätä Caruna perusteli liittymätarjousten määrällä sekä tietojen yksityiskohtaisuudella. Lisäksi Caruna esitti, että korjaavien toimenpiteiden tiedoissa ei tulisi vaatia liittymäkohtaisesti arviota rakennettavan verkon määrästä, koska myöhemmin toimitettavien liittymien suunnittelu tapahtuu vasta tuonnempana, jolloin laajentamistarve metrimääräisellä tarkkuudella ei ole kerrottavissa.

Caruna totesi myös ilmoitukseen tehneen asiakkaan tapaukseen liittyen lausunnossaan, että Carunan urakoitsija on tilannut kytkemön toimittajalta 30.8.2024 ja tuoreen tiedon mukaan kytkemö toimitetaan Carunan urakoitsijalle 10.2.2024.

6 Asiaan liittyvä lainsäädäntö

6.1 Sähkömarkkinalaki (588/2013)

1 §:n mukaan:

”Tämän lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa.

Sähköalan yritysten tehtäviin kuuluu huolehtia asiakkaittensa ja verkkonsa käyttäjien sähkönhankintaan liittyvistä palveluista sekä edistää omassa ja näiden toiminnassa sähkön tehokasta ja säästäväistä käyttöä.”

6 §:n mukaan:

”Sähköverkkoluvan hakijan on täytettävä seuraavat yleiset vaatimukset:

5) hakijalla on taloudelliset edellytykset kannattavaan sähköverkkotoimintaan;

6) hakijalla on päätösvalta sähköverkon käyttöön, ylläpitoon ja kehittämiseen tarvittaviin varoihin sekä päätösvalta tehdä verkon käyttäjien kanssa liittymissopimuksia ja sähköverkkosopimuksia;”

13 §:n mukaan:

”Jakeluverkonhaltijalla on yksinoikeus rakentaa jakeluverkkoa vastuualueellaan.

Muut saavat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos:

1) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla sähkönkäyttöpaikka liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon;

2) kysymyksessä on liittymisjohto tai varasyöttöyhteys, jolla yksi tai useampi voimalaitos liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon;

2 a) kysymyksessä on erillinen linja, jolla liitetään pienimuotoista sähköntuotantoa sähkönkäyttöpaikkaan tai kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän verkkoon;

3) kysymyksessä on kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäinen verkko;

4) verkonhaltija antaa toiselle suostumuksen verkon rakentamiseen.”

18 §:n mukaan:

”Verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.”

19 §:n 1 momentin ja 2 momentin 5 ja 6 kohdan mukaan:

”Verkonhaltijan tulee riittävän hyvälaatuisen sähkön saannin turvaamiseksi verkkonsa käyttäjille ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkooan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin sähköverkkojen toiminnalle säädettyjen vaatimusten ja verkon käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisesti.

Sähköverkko on suunniteltava ja rakennettava ja sitä on ylläpidettävä siten, että:

5) sähköverkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä käyttöpaikkoja, voimalaitoksia ja sähkövarastoja;

6) verkonhaltija kykenee tuottamaan siirto- ja jakelupalvelun verkkonsa käyttäjille kustannustehokkaalla tavalla.”

20 §:n mukaan:

”Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat, voimalaitokset ja energiavarastot toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulee olla avoimia, tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Verkonhaltijan tulee julkaista liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen aika, jonka kuluessa verkonhaltija käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt.

Verkonhaltijan tulee antaa liittyjälle tämän pyynnöstä kattava ja riittävän yksityiskohtainen arvio liittymiskustannuksista sekä arvio liittymän toimitusajasta. Liittymä on kytkettävä sähköverkkoon 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen tekemisestä, jos liittymän kytkemisen edellyttämät verkonhaltijan investoinnit sähköverkkoon on mahdollista toteuttaa tässä ajassa verkonhaltijan kannalta kohtuullisesti ja verkon käyttäjien suhteen syrjimättömästi.”

106 §:n 2 momentin mukaan

”Energiamarkkinaviraston tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä tämän lain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista.”

6.2 Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013)

2 §:n mukaan:

”Tätä lakia sovelletaan niiden valvonta- ja seurantatehtävien hoitamiseen, jotka säädetään Energiaviraston tehtäviksi:

- 1) sähkömarkkinalaissa (588/2013) sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä ja viranomaisten määräyksissä; ...”

5 §:n mukaan:

”Energiamarkkinaviraston tehtävänä on valvoa 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.”

9 §:n mukaan:

”Jos joku rikkoo tai laiminlyö 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteitaan, Energiamarkkinaviraston on veloitettava hänet korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.”

10 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan:

”Energiamarkkinaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa verkonhaltijan, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sekä nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen haltijan noudatettaviksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

...

- 4) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi;”

12 §:n mukaan:

”Sähköverkonhaltijaan ja järjestelmävastaavaan kantaverkonhaltijaan kohdistuvan vahvistuspäätöksen tulee perustua niihin perusteisiin, joista säädetään:

- 1) sähkömarkkinalaissa sekä sen nojalla annetuissa säännöksissä;

- 2) sähkökauppa-asetuksessa sekä sen nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;
- 3) sähkömarkkinadirektiivin nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä;"

38 §:n mukaan:

"Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei Energiamarkkinavirasto päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Jollei tässä laissa erikseen toisin säädetä, on muutoksenhakutuomioistuimella lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään."

6.3 Laki Energiavirastosta

1 §:n 1 momentin ja 2 momentin 1 ja 4 kohdan mukaan:

"Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontaa ja seurantaa, sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimivuuden, energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämistä sekä energiapolitiikan, kasvihuonekaasujen päästökaupan ja energiatehokkuuden toimeenpanotehtäviä varten on Energiavirasto.

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

1) sähkömarkkinalaissa (588/2013);

...

4) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013); ..."

6.4 Sähkömarkkinalain esityöt

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp yleisperustelut, s.10–11) mukaan:

"Sähköverkkolupa- ja vastuualuemenettelyn tarkoituksena yhdessä verkonrakentamisen lupajärjestelmän kanssa on turvata tarkoituksenmukaiset investoinnit verkonrakentamisessa sekä sähköjärjestelmän ja -verkojen toimintavarmuus."

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 6 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan:

"Verkonhaltijan tulisi täyttää lupavaatimukset toimintansa koko ajan."

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 18 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan:

”Pykälään esitetään uutta, voimassa olevaa lainsäädäntöä täsmentävää säännöstä verkkohaltijoiden yleisestä tasapuolisuusvelvollisuudesta verkkopalvelujen tarjonnassa. Säännös olisi yhdenmukainen voimassa olevan sähkömarkkinalain soveltamiskäytännön periaatteiden ja sähkömarkkina-direktiivin vaatimusten kanssa. Säännöksen mukaan verkkohaltijan olisi tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saisi olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai rajauksia.

Verkkopalvelujen tarjonnan tulisi tapahtua verkon käyttäjille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Se merkitsee, että tietty palvelu olisi tarjottava samoilla, yhtenäisillä ehdoilla kaikille verkon käyttäjille. Palvelun ehdot eivät esimerkiksi riippuisi siitä, kenen sähköä verkossa siirretään. Sähkön ostajan palvelu ei saisi liioin muuttua perusteetta, kun sähköntoimittaja vaihtuu. Verkkopalvelujen ehdot voisivat kuitenkin vaihdella palvelujen käytön suhteen erikokoisten tai -tyyppisten verkon käyttäjien välillä. Myös lainsäädännön verkkohaltijoille asettamat vaatimukset voivat edellyttää tai oikeuttaa erilaiseen palveluun eri verkkokäyttäjryhmien osalta. Saman verkkokäyttäjryhmän sisällä tulisi kuitenkin soveltaa yhtäläisiä ehtoja ja palveluperiaatteita.

Yleisistä myyntiehdoista ja palveluperiaatteista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi verkon käyttäjä voisi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka ehtoja ei voi määritellä yleisten ehtojen perusteella. Sitä vastoin verkkohaltijan kilpailutilanne viereisen verkkohaltijan kanssa, mikä on joissain tapauksissa mahdollinen, ei oikeuttaisi soveltamaan kilpailun kohteena olevaan verkon käyttäjään muista poikkeavia ehtoja ja palveluperiaatteita.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 19 §:n yksityiskohtaiset perustelut, s. 78–79) mukaan:

”Tämän vuoksi kehittämisvelvollisuuden täyttämistä arvioitaessa tulisi tarkastella niitä riskejä ja seuraamuksia, joita verkkohaltijan mahdollinen laiminlyönti aiheuttaa verkon käyttäjille sekä muille verkkohaltijoille ja sähköntoimittajille näiden asiakkaat mukaan lukien.

...

Tapauksesta riippuen myös yksittäinen laiminlyönti voisi merkitä kehittämisvelvollisuuden rikkomista. Tällainen laiminlyönti voisi olla kysymyksessä esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, jossa laiminlyönti koskee merkittävää yksittäistä toimenpidettä tai investointia, joka vaikuttaisi verkkohaltijan kykyyn suoriutua lainsäädännön edellyttämistä tehtävistä tai joka kohdistuisi tai vaikuttaisi muihin verkkohaltijoihin tai sähköntoimittajiin taikka suureen joukkoon kyseisen sähköverkon käyttäjiä.

...

Lisäksi verkonhaltija rakentaisi ja vahvistaisi verkkoaan niin, että verkon käyttäjien tavanomaiset, ennakoitavissa olevat palvelutarpeet tulisivat tyydyttyiksi.

...

Verkon kehittämisvelvollisuus olisi rajattu verkon käyttäjien kohtuullisiin tarpeisiin. Verkon käyttäjän haluaman palvelun poikkeuksellinen laatu, tarvittavan verkonvahvistamisen vaatima aika, verkonrakentamisen lupamennettelyt ja muut vastaavat seikat voivat estää tai rajoittaa verkonhaltijaa toimimasta verkon käyttäjän haluamalla tavalla.

...

Verkon kehittämisvelvollisuutta tarkennettaisiin pykälän 2 momentissa, jossa täsmennettäisiin niitä periaatteita, joiden mukaisesti verkonhaltijan olisi suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä sähköverkkoaan.

...

Edelleen sähköverkolta odotetaan myös sitä, että siihen voidaan liittää vaatimukset täyttäviä käyttöpaikkoja ja voimalaitoksia. Verkonhaltijan tulisi kyetä muutoinkin täyttämään sille kuuluvat tai tämän lain nojalla asetetut velvollisuudet.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 20 §:n yksityiskohtaiset perustelut, s. 80) mukaan:

”Pykälässä säädettäisiin kaikkien sähköverkonhaltijoiden tehtäviin kuuluvasta liittämismenettelystä. Liittämismenettelyn tarkoituksena on turvata, että kaikilla sähkökäyttäjillä olisi mahdollisuus ostaa sähköä. Samoin kaikki sähköntuottajat pääsisivät verkkoon myymään sähköä, mikä koskisi yhtäläisesti myös sähköntuottajia. Verkonhaltijalla olisi pyynnöstä velvollisuus liittää kaikki toiminta-alueensa halukkaat verkon käyttäjät verkkoonsa. Liittämismenettely koskisi sekä uuden sähkökäyttöpaikan tai voimalaitoksen liittämistä samoin kuin sovitun siirtotehon muutosta olemassa olevassa liittymässä.

Kanta- ja jakeluverkossa verkonhaltijan toiminta-alueen muodostaisi sen vastuualue. Suurjännitteisessä jakeluverkossa verkonhaltijan liittämismenettely koskisi aluetta, jolla sijaitsevien verkon käyttäjien olisi teknisesti, taloudellisesti tai maankäytöllisesti edullisempaa liittyä kyseisen verkonhaltijan kuin jonkun toisen verkkoon. Useimmissa tapauksissa rajanveto toiminta-alueiden välillä on selvä myös suurjännitteisessä jakeluverkossa. Koska verkonhaltijalla on mahdollisuus periä kaikki liittämismenettelystä aiheutuvat, kohtuulliset kustannukset liittyjältä, edellisellä ei ole syytä torjua halukasta liittyjää liittymästä sähköverkkoon, mutta liittyjällä on syy etsiä verkko, johon on edullisinta liittyä.

Kuten nykyisinkin, verkonhaltijalla olisi oikeus periä liittämismenettelystä kohtuullinen liittämismaksu. Liittämismenettelyn edellytyksenä olisi myös, että liitettävä sähkölaitteisto täyttäisi tarvittavat tekniset vaatimukset. Verkonhaltijan liittämismenettelystä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimusten tulisi olla

tasapuolisia sekä syrjimättömiä. Niissä olisi lisäksi otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuuden ja tehokkuuden vaatimat ehdot.

Verkonhaltijan tulisi julkaista liittämistä koskevat tekniset vaatimukset sekä kohtuullinen aika, jonka kuluessa verkkohaltija käsittelee liittymistä koskevat tarjouspyynnöt. Lain 27 §:n vaatimuksen mukaisesti verkkohaltijan tulisi lisäksi julkaista muutkin liittämispalvelujensa yleiset myyntiehdot ja -hinnat sekä niiden määräytymisperusteet. Ehtojen ja vaatimusten julkaiseminen koskisi sekä sähkönkäyttäjää että sähköntuottajia.

Verkonhaltijan edellytettäisiin myös antavan liittyjälle tämän pyynnöstä kattavan ja riittävän yksityiskohtaisen arvion liittymiskustannuksista sekä arvion liittymän toimitusajasta.”

Lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 21 §:n yksityiskohtaiset perustelut, s. 80–81) mukaan:

”Verkonhaltijan tulisi kohtuullisessa ajassa korjata kehittämisvelvollisuuden kanssa ristiriidassa olevat puutteet verkkonsa siirtokapasiteetissa. Esimerkiksi uusien liittyjien liittäminen ei saisi tarpeettomasti viivästyä riittämättömän siirtokapasiteetin vuoksi. Arvioitaessa siirtokapasiteetin puutteen korjaamisen edellyttämää kohtuullista aikaa olisi huomioitava suunnitteluun, lupamenettelyihin ja rakentamiseen kuluva aika.”

Lain esitöiden (HE 182/2014 vp, s. 32) 20 §:n yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan:

”Pykälän 1 momenttiin lisätään avoimuuden vaatimus koskien verkkoon liittymisen ehtoja ja teknisiä vaatimuksia. ”

”Pykälän 3 momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan liittymä olisi kytkettävä sähköverkkoon viimeistään 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen tekemisestä, jos liittymän kytkemisen edellyttämät verkkohaltijan investoinnit sähköverkkoon on mahdollista toteuttaa tässä ajassa verkkohaltijan kannalta kohtuullisesti ja verkon käyttäjien suhteen syrjimättömästi. Säännöksen mukaan liittymän kytkeminen voisi siten kestää 24 kuukauden aikarajaa pitempäänkin, jos verkkohaltijalla ei olisi kohtuullisia mahdollisuuksia toteuttaa liittymän kytkemisen edellyttämät verkkoinvestointeja vaaditun aikarajan puitteissa. Erityisesti suurten voimalaitosten edellyttämien verkkoinvestointien toteuttaminen ei käytännössä ole mahdollista 24 kuukauden aikarajan puitteissa. Näissä ja muissa vastaavia perusteita sisältävissä tilanteissa verkkohaltija voisi poiketa 24 kuukauden enimmäisajasta. Edellytyksenä on, että verkkohaltija soveltaisi liittymän toimittamiseen liittyviä perusteita verkon käyttäjien suhteen syrjimättömästi. Säännös johtuu energiatehokkuusdirektiivin liitteestä XII, jossa edellytetään mainitun aikarajan asettamista tehokkaan yhteistuotannon laitosten liittämiseksi sähköverkkoihin.”

7 Asiaan liittyvät viranomaispäätökset

Energiavirasto on vahvistanut valvontalain 10 § 1 momentin 4 kohdan mukaisesti Carunalle noudatettavaksi liittymien hinnoittelumenetelmät (Dnro 2114/432/2018

ja Dnro 2115/432/2018). Menetelmiä on tullut noudattaa 1.12.2020 lähtien solmittuissa liittymissopimuksissa.

7.1 Liittämismvelvollisuus (pätöksen liitteen s. 2)

Liittämismvelvoitteen tarkoituksena on turvata, että kaikilla sähkökäyttäjillä ja sähköntuottajilla olisi pääsy sähköverkkoon ostamaan ja myymään sähköä siten, että hinnoittelu ja liittämisen vaatimukset sekä ehdot ovat tasapuolisia, syrjimättömiä ja kohtuullisia.

Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää sähköverkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkökäyttöpaikat ja voimalaitokset toiminta-alueellaan. Liittämistä koskevien ehtojen ja teknisten vaatimuksien tulee olla tasapuolisia sekä syrjimättömiä, ja niissä on otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus.

Jakeluverkossa liittämismvelvollisuus koskee verkonhaltijan vastuualuetta. Suurjännitteisessä jakeluverkossa liittämismvelvollisuus koskee aluetta, jolla sijaitsevien verkon käyttäjien olisi teknisesti, taloudellisesti tai maankäytöllisesti edullisempaa liittyä kyseisen verkonhaltijan kuin jonkun toisen verkkoon. Liittämismvelvollisuus koskee sekä uuden liittyjän liittymistä samoin kuin sovitun liittymistehon muutosta olemassa olevassa liittymässä.

7.2 Kehittämismvelvollisuuden vaikutus liittämiseen (pätöksen liitteen s. 3)

Kehittämismvelvollisuus velvoittaa verkonhaltijaa ylläpitämään, käyttämään ja kehittämään sähköverkkoa siten, että siinä otetaan huomioon verkon käyttäjien kohtuulliset tarpeet. Kehittämismvelvollisuuden mukaan verkonhaltijan tulisi rakentaa ja vahvistaa verkkoaan siten, että verkon käyttäjien tavanomaiset, ennakoitavissa olevat palvelutarpeet tulevat tyydytetyksi ja verkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä sähkökäyttöpaikkoja tai tuotantolaitoksia.

Verkon riittämätön tehonsiirtokapasiteetti ei voi olla este liittämism, mutta sillä voi olla vaikutusta liittymän toimitusaikaan. Uusien liittyjien liittäminen ei saa tarpeettomasti viivästyä riittämättömän tehonsiirtokapasiteetin vuoksi. Sähköverkolta odotetaan sitä, että siihen voidaan liittää vaatimukset täyttäviä käyttöpaikkoja ja voimalaitoksia. Verkonhaltijan tulee kohtuullisessa ajassa korjata kehittämismvelvollisuuden kanssa ristiriidassa olevat puutteet verkkonsa siirtokapasiteetissa. Kohtuullista aikaa arvioidessa otetaan huomioon suunnittelun, lupamenettelyjen ja rakentamisen kannalta tarpeellinen kohtuullinen aika.

Kehittämismvelvollisuuden piiriin katsottava verkonhaltijan toiminta on luonteeltaan siinä määrin yleistä ja palvelee verkon tai sen osan käyttäjiä yleisesti, että sen aiheuttamat kustannukset kohdistetaan yleisesti verkonhaltijan palveluistaan perimiin maksuihin, eikä yksittäiselle verkon käyttäjälle. Kehittämismvelvollisuuteen kuuluu muun muassa sähköverkon suunnittelu ja rakentaminen sekä ylläpito siten, että siihen voidaan liittää vaatimukset täyttäviä käyttöpaikkoja ja voimalaitoksia. Lisäksi kehittämismvelvollisuuteen kuuluu verkon rakentaminen ja vahvistaminen siten, että verkon käyttäjien tavanomaiset ennakoitavissa olevat palvelutarpeet tulevat tyydytetyksi.

Verkon kehittämisvelvollisuus on rajattu verkon käyttäjien kohtuullisiin tarpeisiin. Esimerkiksi verkon käyttäjän haluaman palvelun poikkeuksellinen laatu tai tarvittavan verkon vahvistuksen vaatima aika voivat rajoittaa verkonhaltijaa toimimasta verkon käyttäjän haluamalla tavalla.

Verkkoon liittäminen on asiakkaan kohtuullinen palvelutarve, jota liittämisvelvollisuus ja kehittämisvelvollisuus edellyttävät verkonhaltijalta. Kehittämisvelvollisuus velvoittaa verkonhaltijaa ylläpitämään ja vahvistamaan verkkoa siten, että siihen voidaan liittää uusia liittymiä kohtuullisessa ajassa. Jos liittäminen edellyttää sähköverkon vahvistamista, niin tästä aiheutuvia kustannuksia ei tule sisällyttää yksittäisiltä liittyjiltä perittäviin liittymismaksuihin, vaan kustannus tulee kohdistaa yleisesti tasapuolisesti ja syrjimättömästi verkonhaltijan palveluistaan perimiin maksuihin. Vahvistamistoimenpiteestä aiheutuvat kustannukset kohdistetaan kaikille verkon käyttäjille jakelumaksuilla ja osin, vain tehonsiirtotarpeen muutoksen osalta, liittyjille liittymismaksuihin sisältyvällä kapasiteettivarausmaksulla.

8 Perustelut

8.1 Energiaviraston toimivalta

Energiavirastosta annetun lain 1 §:n mukaan virasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu sähkömarkkinalaissa (588/2013) ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013, jäljempänä myös "valvontalaki"). Sähkömarkkinalain 106 §:n 2 momentin mukaan viraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista. Valvontalain 5 §:ssä säädetään Energiaviraston yleisestä valvontatehtävästä. Sen mukaan Energiamarkkinaviraston tehtävänä on valvoa 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät. Edellä viitatus 2 §:n 1 kohdan mukaan valvontalakia sovelletaan niiden tehtävien hoitamiseen, jotka säädetään Energiaviraston tehtäviksi sähkömarkkinalaissa (588/2013).

Viraston valvonta kohdistuu sähkömarkkinoiden osapuolten toiminnan lainmukaisuuden valvontaan yleisellä tasolla. Virasto voi siten tutkia sähköyhtiöiden menettelyä vain siltä osin, kuin kysymys on sähkömarkkinalaissa, valvontalaissa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä säädetyistä tai määräyksissä määrätyistä asioista. Valvontalain 9 §:n mukaisesti Energiavirasto voi velvoittaa verkonhaltijan korjaamaan menettelynsä sähkömarkkinalain mukaiseksi.

Muilta osin virasto toteaa, että viraston toimivaltaan ei kuulu sähkömarkkinoiden osapuolten yksittäisten sopimusoikeudellisten riitojen ratkaiseminen. Lähtökohtaisesti muiden kuin sähkömarkkina- tai valvontalakiin liittyvien sopimuksien ehtoja, niiden tulkintaa ja täytäntöönpanoa tai siitä johtuvia velvoitteita ja edellä mainittuja koskevia riitoja ei siten käsitellä virastossa, vaan yleisessä alioikeudessa tai välimiesmenettelyssä. Virastolla ei ole toimivaltaa esimerkiksi sopimusten sovitteluun. Selkeästi sähkömarkkinalain vastaiseen toimintaan Energiaviraston tulee kuitenkin ottaa kantaa. Näin ollen Energiavirasto huomauttaa, että käytännössä Energiaviraston tulkinta toiminnan sähkömarkkinalain mukaisuudesta voi johtaa siihen, että osapuolten tulee tarkistaa jo tehtyjä sopimuksiaan tai laatia uudet sopimukset.

Energiaviraston toimivaltaan ei kuulu yksittäisten, sähkömarkkinaosapuolten välisten muiden siviilioikeudellisten riita-asioiden käsittely, eikä Energiavirasto myöskään ota kantaa vahingonkorvausoikeudellisiin kysymyksiin viraston toimivalta rajoittuu sen tutkimiseen, onko sähkömarkkinalakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä rikottu, sekä mahdollisuuteen velvoittaa sähkömarkkinalain vastaisesti menetellyt korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Virastolla ei edellä selostettu huomioiden ole toimivaltaa käsitellä mahdollisia korvausvaatimuksia tai muita siviilioikeudellisia kysymyksiä tämän päätöksen lopputulokseen liittyen.

8.2 Carunan liittymien toimitusaikojen sähkömarkkinalain mukaisuus

Asiassa on kyse siitä, onko Caruna toiminut sähkömarkkinalain ja liittymien hinnoittelumenetelmien sekä niiden tavoitteiden mukaisesti, kun se on hidastuttanut liittymien toimitusaikojen normaaliin tilanteeseen nähden jopa yli vuodella.

Asiassa saadun selvityksen perusteella syy liittymien hitaalle toimitukselle ei ole perustunut liittymien toteuttamisen kannalta tarpeelliseen aikaan, vaan syyksi on osoittautunut Carunan päätös leikata sen investointiresurssiaan ja toteuttaa liittymiä tarkoituksella hitaammin, jotta se saisi parannettua sen velkatilannetta ja ylläpidettyä sen luottoluokitusta. Caruna on todennut, että tämä vaatii velan lyhentämistä ja kassavirran parantamista.

Caruna on siis hidastuttanut liittymien toimitusta sen taloudellisten intressien takia. Energiavirasto toteaa, että tämä ei ole perusteltu ja hyväksyttävä syy hidastuttaa liittymien toimitusta sähkömarkkinalain perusteella tai muutoinkaan hyväksyttävä peruste laiminlyödä asiakkaiden kohtuullisia palvelutarpeita ja sähkömarkkinalain velvoitteita. Sähkömarkkinalaki edellyttää, että verkonhaltija täyttää sille laissa asetetut velvoitteet ja huolehtii siitä, että sillä on taloudelliset edellytykset kannattavaan sähköverkkotoimintaan, jotta se kykenee täyttämään lain mukaiset velvoitteensa.

Alla Energiavirasto on käynyt läpi Carunan toimintaa sähkömarkkinalain sekä verkonhaltijoille vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien kannalta.

8.2.1 Liittymien kohtuullinen toimitusaika

Energiaviraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan liittämismenettelyn tarkoituksena on turvata, että kaikilla sähkökäyttäjillä ja sähköntuottajilla olisi pääsy sähköverkkoon ostamaan ja myymään sähköä siten, että hinnoittelu ja liittämisen vaatimukset sekä ehdot ovat tasapuolisia, syrjimättömiä ja kohtuullisia. Liittymän toimitusajassa on kyse liittämiseen liittyvästä ehdosta, joka kirjataan liittymistarjoukseen. Toisin sanoen Energiaviraston vahvistamien menetelmien mukaan liittymissopimukseen tai liittymistarjoukseen kirjatun liittymän toimitusajan tulee olla kohtuullinen.

Energiaviraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien sekä sähkömarkkinalain mukaan kehittämisvelvollisuus velvoittaa verkonhaltijaa ylläpitämään, käyttämään ja kehittämään sähköverkkoa siten, että siinä otetaan huomioon verkon käyttäjien kohtuulliset tarpeet. Edelleen sähkömarkkinalain mukaisen kehittämisvelvollisuuden ja viraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan verkonhaltijan tulisi rakentaa ja vahvistaa verkkoaan siten, että verkon

käyttäjien tavanomaiset, ennakoitavissa olevat palvelutarpeet tulevat tyydytetyksi ja verkkoon voidaan liittää vaatimukset täyttäviä liittyjiä. Energiavirasto toteaa, että kohtuullisessa liittymän toimitusajassa on kyse sähkömarkkinalain mukaisesta asiakkaan kohtuullisen palvelutarpeen täyttämisestä.

Sähkömarkkinalain esitöiden sekä liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan liittymien liittäminen ei saa tarpeettomasti viivästyä riittämättömän tehonsiirtokapasiteetin vuoksi ja verkonhaltijan on korjattava kehittämisvelvollisuuden kanssa risti-riidassa olevat puutteet kohtuullisessa ajassa. Liittymien hinnoittelumenetelmien sekä sähkömarkkinalain esitöiden mukaan kohtuullista aikaa arvioidessa otetaan huomioon suunnittelun, lupamenettelyn ja rakentamisen kannalta tarpeellinen kohtuullinen aika. Näin ollen sähkömarkkinalain ja Energiaviraston vahvistamien menetelmien mukaan verkonhaltijan tulisi toimia siten, että liittymien kohtuulliset palvelutarpeet esimerkiksi liittymän toimitukselle täytetään ja liittymä kyetään toimitamaan kohtuullisessa ajassa, viipymättä.

Energiavirasto toteaa, että kohtuullinen aika muodostuu liittymän toteuttamisen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden muodostamasta ajasta. Liittymät tulisi siis toimittaa viipymättä. Liittymän toimitusaika voisi vaihdella sen mukaan, miten paljon liittymän rakentamisen toimenpiteet ja lupaprosessit sekä suunnittelu vievät tapauksessa aikaa. Toisin sanoen kohtuullinen aika määrittyy pitkälti liittymisolosuhteiden perusteella. Esimerkiksi verkonhaltijan liittymäpalveluihin tai rakentamiseen ohjatut liian vähäiset resurssit tai muu verkonhaltijan yleisiin toimintaolosuhteisiin vaikuttava seikka ei ole merkityksellinen tai hyväksyttävä peruste kohtuullista aikaa arvioitaessa.

Yksittäisten liittymien osalta toimitusaika voi olla siis perustellusti pidempi, jos verkkoa on tarve rakentaa tai vahvistaa laajemmin tai rakentamiseen ja maankäyttöön liittyvät lupamenettelyt vievät verkonhaltijasta riippumattomista syistä pidemmän aikaa. Edelleen Energiavirasto toteaa, että verkon kustannustehokkaan rakentamisen perusteella voi olla joskus kuitenkin järkevää, että alueen hankkeita niputetaan ja tehdään samaan aikaan yhtenäisillä suunnitelmilla. Tällainen liittymätoimituksen lyhyt viivästys voisi olla perusteltu yksittäistapauksissa ja se voitaisiinkin laskea suunnittelun tarvitsemaan aikaan.

Kuitenkin Carunan tapauksessa kyse ei ole ollut edellä mainituista syistä tai yksittäistapauksista, vaan yleisestä toimintaperiaatteen muutoksesta, joka on vaikuttanut huomattavaan osaan liittyjistä. Carunan tekemän muutoksen seurauksena liittymien toimitusajat ovat keskimäärin vähintään kaksinkertaistuneet. Liittymäkohteisesti tarkasteltuna tilanne on merkittävästi huonompi. Jos aiemmin tavanomaisen liittymän on saanut joissakin kuukausissa, maaliskuussa 2024 vastaavan liittymän toimitusaika on saattanut venyä esimerkiksi puoleentoista vuoteen.

Jakeluverkon liittymien edellyttämä verkostorakentaminen on lähtökohtaisesti mahdollista toteuttaa hyvinkin nopeasti. Rakentamistoimenpiteet tavanomaisissa jakeluverkon liittymissä voivat kestää päivästä useampiin viikkoihin, mutta harvoin useita kuukausia. Tätä tukee myös alan käytäntö² sekä Carunan toiminta³ ennen

² Päätöksen taulukko 2

³ Päätöksen taulukko 1

maaliskuuta 2024, jolloin Carunan keskimääräinen liittymien toimitusaika oli vielä noin reilu 2 kuukautta.

Suurin osa liittymistä keskittyy valmiiksi rakennetuille alueille, joissa liitettävä verkko on suhteellisen lähellä jo liittymää. Energiavirasto toteaa, että jakeluverkon pien- ja keskijänniteliittymät on lähtökohtaisesti mahdollista toteuttaa keskimäärin noin 2–3 kuukauden sisällä. Hankalissa, paljon aikaa vaativissa kohteissa liittymän toimittaminen saattaisi kestää kuitenkin jopa 6 kuukautta ja joskus, mutta hyvin harvoin, jopa kauemminkin. Vastaavien tapauksien tulisi kuitenkin olla sangen harvinaisia, koska suurin osa liittymistä pystytään toteuttamaan huomattavan nopeasti. Energiavirasto toteaa, että jakeluverkon liittymät tulisi kaikkein hankalimmisakin kohteissa pystyä toimittamaan lähtökohtaisesti alle 12 kuukaudessa. Kyseessä pitäisi olla todella poikkeuksellinen kohde laajojen verkon vahvistamisten, rakennusolosuhteiden sekä lupaprosessien tai verkkokomponenttien saatavuuden perusteella, jotta 12 kuukauden tai tätä pidempää toimitusaikaa voitaisiin pitää perusteltuna. Oletusarvoisesti tällaista tilannetta ei pitäisi tulla vastaan alle 110 kV verkossa. Suurjännitteisen jakeluverkon puolella liittymien toimittaminen voi perustellusti kestää 1–2 vuotta, jos liittymän toteuttaminen ei vaadi juurikaan verkon rakentamista. Jos verkkoa jouduttaisiin suurjänniteverkossa esimerkiksi vahvistamaan, niin toimitusajat voivat olla tätä pidempää.

8.2.2 Sähkömarkkinalaissa mainitun 24 kuukauden kytkentäajan vaikutus asiaan

Caruna on vastineessaan sekä lausunnossaan todennut, että se toimisi sähkömarkkinalain mukaisesti kytkiessään liittymät lähtökohtaisesti 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen tekemisestä. Energiavirasto toteaa, että Carunan tulkinta on virheellinen.

Sähkömarkkinalaissa mainittu 24 kuukauden kytkentäaika on lisätty kansalliseen lainsäädäntöön lain esitöiden (HE 182/2014 vp) mukaan energiatehokkuusdirektiivin liitteen XII takia. Liitteessä edellytetään mainitun aikarajan asettamista tehokkaan yhteistuotannon laitosten liittämiseksi. Kyseiset laitokset liittyvät lähtökohtaisesti vain 110 kV verkkoon ja säädöksellä on haluttu erikseen turvata näiden ripeää liittämistä kaikissa Euroopan unionin jäsenmaissa paremman energiatehokkuuden edistämiseksi. Säännös ei poissulje liittymien toimittamista sähkömarkkinalain 18 §:n, 19 §:n ja 20 §:n ja sen esitöiden mukaisesti perustellussa, asiakkaiden kohtuullisia tarpeita vastaavassa kohtuullisessa ajassa verkkoon pääsyn turvaamiseksi. Toisin sanoen lisäyksestä huolimatta verkkoa tulee edelleen kehittää ja rakentaa kohtuullisessa ajassa liittyjien kohtuullisten tarpeiden täyttämiseksi ja liittymäpalvelujen tarjonnassa ei saa olla perusteettomia ehtoja. Kohtuullista aikaa arvioitaisiin vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien ja sähkömarkkinalain esitöiden perusteella tapauskohtaisesti perustuen liittymän toteuttamisen kannalta tarpeellisen verkon rakentamisen, suunnittelun ja lupaprosessin tarvitsemaan kohtuulliseen aikaan.

Vuonna 2014 sähkömarkkinalain 20 §:n 3 momenttiin lisätyssä säännöksessä todetaan, että liittymät on kytkettävä 24 kuukauden kuluessa, jos liittymän kytkemisen edellyttämät verkonhaltijan investoinnit sähköverkkoon on mahdollista toteuttaa tässä ajassa verkonhaltijan kannalta kohtuullisesti ja verkon käyttäjien suhteen syrjimättömästi. Energiavirasto toteaa tämän tarkoittavan sitä, että liittymät olisi kytkettävä verkkoon enimmillään 24 kuukauden kuluessa syrjimättömästi ja

tasapuolisesti ilman perusteettomia ehtoja huomioiden asiakkaan kohtuulliset palvelutarpeet, verkkoon pääsyn turvaaminen ja muut sähkömarkkinalain säännökset. Säännöksellä 24 kuukauden liittämisaikasta ei ole muutettu tai heikennetty muita sähkömarkkinalain perussäännöksiä verkkopalvelujen tarjonnan ja liittämisen sekä verkon kehittämisen periaatteita. Näin ollen säännöksellä ei voida katsoa olleen tarkoitus muuttaa tai heikentää lain ja sen esitöistä ilmenevää periaatetta verkkoon pääsyn turvaamiselle, perustelluille liittymäpalvelun ehdoille, kuten esimerkiksi liittymän perustellulle ja kohtuulliselle toimitusajalle sekä asiakkaiden kohtuullisen palvelutarpeiden täyttämiseksi. Kohtuullinen aika on myös määritetty lain esitöissä sekä verkonhaltijoille vahvistetuissa lainvoimaisissa liittymien hinnoittelumenetelmissä siten, että sen tulee perustua rakentamiseen, suunnitteluun ja lupamenettelyihin kuluvaan aikaan.

Energiavirasto korostaa, että 24 kuukauden liittämisaikaa koskeva säännös on tullut osaksi sähkömarkkinalakia energiatehokkuusdirektiivin johdosta, mikä tulee myös huomioida säännöstä tulkittaessa ja sovellettaessa. Tulkittaessa kansallista sähkömarkkinalainsäädäntöä kokonaisuudessaan, säännöksellä annetaan käytännössä suurjännitteisten liittymien kytkemiselle eli liittymän tilauksesta liittymän käyttöönottoon ohjeellinen enimmäisaika, jos verkkoa ei tarvitse rakentaa tai vahvistaa. Energiavirasto lisäksi huomauttaa, että kytkentäaika ei ole täysin sama kuin liittymän toimitusaika eikä 24 kuukauden kytkentäaika tarkoita myöskään kohtuullista liittämisaikaa, koska kohtuullinen liittämisaika on tapauskohtainen sen riippuessa liittymän tyypistä ja liittymisolosuhteista eli liittymän vaatimista suunnittelun, rakentamisen ja lupamenettelyjen toimenpiteistä.

Lisäksi Energiavirasto huomauttaa, että myös lainsäätäjän näkemys vallitsevasta lain tilasta on yhdenmukainen viraston päätöksen kanssa. Tämä käy ilmi 28.11.2024 annetun hallituksen esityksen nykytilakuvauksesta (HE 197/2024 vp, s. 19), jossa on todettu muun muassa seuraavaa:

"Kohtuullisen liittämisaajan vaatimus on johdettavissa voimassa olevan sähkömarkkinalain 19 ja 20 §:stä. Puolestaan 24 kuukauden sääntöä on hallituksen esityksen (HE 182/2014 vp) yksityiskohtaisista perusteluista johdettavalla tavalla tarkoitettu sovellettavaksi yleisenä enimmäismääräaikana siten, että liittäminen olisi tehtävä viimeistään 24 kuukauden aikana, mutta tästä olisi tietyin edellytyksin mahdollista poiketa. Perusteluista ilmenevä tavoite siitä, että liittämisen olisi pääsääntöisesti tapahduttava viimeistään 24 kuukauden aikana, luettuna yhdessä sähkömarkkinalain 19 ja 20 §:n muodostaman kokonaisuuden kanssa, sisältää siten myös vaatimuksen, että verkonhaltijan olisi liitettävä liittymä verkkoon jo kyseistä 24 kuukauden tavoiteaikaa nopeamminkin, mikäli sitä voitaisiin pitää kohtuullisena. Pääsääntöisesti liittäminen on tehtävissä kohtuusnäkökulmat huomioiden nopeamminkin, minkä vuoksi 24 kuukauden sääntö tulee sovellettavaksi vain harvoin."

Lisäksi hallituksen esityksen nykytilakuvauksessa (197/2024 vp, s. 19) on todettu, että: *"Kohtuullisen liittämisaajan vaatimusta ja 24 kuukauden säännön suhdetta esitetään selkeytettäväksi tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi."* Hallituksen esityksessä kohtuullisen liittämisaajan vaatimusta esitetään selkeytettäväksi tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi päivitettävässä sähkömarkkinalaissa.

Hallituksen esityksessä liittämisvelvollisuutta koskevan lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu seuraavaa (197/2024 vp, s. 60):

"Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tarkentavia säännöksiä liittymän kytkemisestä sähköverkkoon. Ehdotuksen mukaan liittymä olisi kytkettävä sähköverkkoon liittymän kohtuulliset tarpeet ja liittymän kytkemiseksi tarvittavat sähköverkkoinvestoinnit huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa liittymissopimuksen tekemisestä. Kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saisi ylittää 24 kuukautta ja jakeluverkossa kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä. Ehdotuksen mukainen kohtuullinen liittämisaika voisi vaihdella, eikä mainittuja lähtökohtaisia enimmäisaikoja voisi siten pitää jokaisessa tilanteessa kohtuullisina, vaan joissain tapauksissa kohtuullinen liittämisaika voisi olla olennaisesti lyhyempikin ajanjakso.

Lainkohdassa korostettaisiin aiempaa selvemmin, että kohtuullisen liittämisaajan arvioinnissa on huomioitava verkonhaltijan liittämisestä johtuvat tarpeelliset investoinnit sekä liittymän kohtuulliset tarpeet. Kohtuullisuutta olisi arvioitava tapauskohtaiset olosuhteet huomioon ottavalla tavalla. Verkonhaltijan tulisi kohtuullisessa ajassa korjata kehittämisvelvollisuuden ja liittämismahdollisuuden kanssa ristiriidassa olevat puutteet verkkonsa kyvyssä ottaa vastaan uusia, perustellusti ennakoitavissa olevia liittymiä tai liittymätehon korotuksia. Merkitykselliset verkonhaltijan osalta huomioitavat tekijät voisivat liittyä esimerkiksi suunnitteluun, lupamenettelyihin ja rakentamiseen kuluvaan aikaan. Toisaalta liittymän kannalta tarkasteltuna liittämisen ei saisi kohtuuttomasti viivästyä riittämättömän siirtokapasiteetin tai liittämisen kannalta tarpeellisten verkkoinvestointien vuoksi. Pien- ja keskijänniteverkossa kohtuullinen liittymän toimitusaika on normaalisti enimmillään muutamia kuukausia, mitä olisi pidettävä lähtökohtana vastaavissa tapauksissa huomioitaessa liittymän kohtuullisia tarpeita. Kohtuullinen liittämisaika saisi näissä verkoissa ylittää kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä. Erityisten syiden poiketa kuuden kuukauden määräajasta tulisi perustua kysymyksessä olevan liittymän erityispiirteisiin tai -olosuhteisiin. Erityiset syyt voisivat tarkoittaa esimerkiksi kyseessä olevaan liityntään liittyviä verkonhaltijan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevia tekijöitä, kuten maankäyttölupaa tai muuta erityislupaa koskevan viranomaisprosessin kesto taikka sellainen komponenttien saatavuutta koskeva rajoite, jota verkonhaltija ei ole kohtuudella voinut ennakoita, taikka liityntäpyynnön ajoittuminen sellaiseen ajankohtaan, mikä edellyttäisi talviaikaista ja korkeakustanteista liittymän rakentamista. Sen sijaan verkonhaltijan toimintaan liittyvät yleiset olosuhteet tai muut vastaavat yleisluontoiset perusteet eivät voisi muodostaa erityistä syytä poiketa liittymän kytkemisen määräajasta.

Paljon verkon vahvistusta ja verkon laajentamista vaativissa liittymistapauksissa kohtuullinen toimitusaika voi kestää pidempäänkin, edellyttäen kuitenkin sen perusteltavuutta suhteessa verkonhaltijalta odotettuihin toimenpiteisiin sekä vastaavissa tapauksissa toteutuneisiin liittämisaikoihin. Pääsääntöisesti verkonhaltijat kykenevät tekemään tarvittavat toimenpiteet nopeammin kuin 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen tekemisestä. Kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saisi ylittää 24 kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä. Myös näissä tapauksissa erityisten syiden poiketa määräajasta tulisi perustua kysymyksessä olevan liittymän erityispiirteisiin tai -olosuhteisiin. Erityiset syyt voisivat tarkoittaa esimerkiksi kyseessä olevaan liityntään liittyviä

1891/040200/2024
3727/040200/2024

verkonhaltijan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella olevia tekijöitä, kuten maankäyttölupaa tai muuta erityislupaa taikka ympäristövaikutusten arviointia koskevan viranomaisprosessin kesto taikka sellainen komponenttien saatavuutta koskeva rajoite, jota verkonhaltija ei ole kohtuudella voinut ennakoida, taikka liittytäpyynnön ajoittuminen sellaiseen ajankohtaan, mikä edellyttäisi talviaikaista ja korkeakustanteista liittynnän rakentamista. Sen sijaan verkonhaltijan toimintaan liittyvät yleiset olosuhteet tai muut vastaavat yleisluontoiset perusteet eivät voisi muodostaa erityistä syytä poiketa liittymän kytkemisen määräajasta. Kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkkoon sovellettavaksi esitetty 24 kuukauden enimmäisaika ja siihen liittyvä poikkeuksen mahdollisuus pohjautuisi energiatehokkuusdirektiivin 2023/1791 liitteessä XIV edellytettyyn vaatimukseen.

Ehdotuksessa tarkoitettu liittyjä -termi olisi käsitteisällöltään laajempi kuin sähkömarkkinalain 13 luvussa tarkoitettu liittyjä. Liittyjänä pidettäisiin tässä yhteydessä sellaista tahoja, joka tekee verkonhaltijalle liittämispöynnön päästökseen sähkömarkkinalain 3 §:n 19 kohdassa tarkoitetuksi verkon käyttäjäksi."

Edellä olevaan viitaten nykyisen sähkömarkkinalain esitöissä on tarkoitettu sekä lainvoimaisissa liittymien hinnoittelumenetelmissä on nimenomaan esitetty, että verkon kehittämisvelvollisuuden ja siten myös liittymän edellyttämät toimenpiteet tulee tehdä kohtuullisessa ajassa. Asiakkaiden kohtuulliset palvelutarpeet on siis edelleen täytettävä ja liittymät toimitettava kohtuullisessa ajassa verkkoon pääsyn turvaamiseksi, vaikka nykyisissä on ohjeellisesti todettu liittymän kytkemistä viimeistään 24 kuukauden sisällä. Kohtuullinen aika on lähtökohtaisesti huomattavasti lyhyempi kuin 24 kuukautta suurjännitteisen verkon liittymiä lukuun ottamatta. Se on jokaisen liittymän kohdalla aina tapauskohtaisesti määritettävä aika, jonka tulee perustua vain tarpeellisten verkon rakentamisen toimenpiteiden viemään aikaan, kuten suunnitteluun, rakentamiseen ja lupamenettelyyn kuluva aika.

Tulkinta, jonka mukaan verkonhaltija voisi soveltaa kaikkiin liittymiin niiden tosiasiassa edellyttämien suunnittelu- ja rakennustoimenpiteiden vaatimasta ajasta huolimatta 24 kuukauden toimitusaikaa, johtaisi perusteettomaan haittaan verkkoon pääsyn toteutumiseen ja muutoinkin sähkömarkkinalain vastaiseen toimintaan. Tämä olisi itsessään vastoin sähkömarkkinalain ja sähkömarkkinadirektiivin keskeisiä periaatteita. Energiavirasto toteaa, ettei vuoden 2014 sähkömarkkinalain koskevalla muutoksella ole heikennetty eikä sen tarkoituksena ole ollut heikentää liittymisen edellytyksiä vaan päinvastoin, nopeuttaa liittämistä energiatehokkuuden edistämiseksi. Jos lainsäädännöllä olisi heikennetty liittämistä, niin tämä olisi vaatinut Energiaviraston käsityksen mukaan muutoksia muihin sähkömarkkinalain pykäliin ja perusteluita lain esitöihin siitä, miksi tähän on päädytty, ja mitkä olisivat muutoksen vaikutukset. Nykyisissä lain perusteluissa 24 kuukauden lisäystä on perusteltu vain energiatehokkuusdirektiivillä. Energiatehokkuusdirektiivin tavoitteena ja tarkoituksena ei ole ollut heikentää ja hidastaa verkkoon pääsyä.

Carunan tulkinta vuoden 2014 lainsäädännön lisäyksestä tarkoittaisi sitä, että vuonna 2014 Suomi olisi muista EU-maista poiketen säätänyt kansalliseen lainsäädäntöön EU-direktiivien ja sähkömarkkinalain tavoitteiden vastaisen säännöksen, jolla heikennetään verkkoon pääsyä sekä kohtuullisia, tasapuolisia ja perusteltuja palveluperiaatteita pien- ja keskijänniteverkon liittymien osalta. Vastaavalla tulkinnalla olisi heikennetty voimakkaasti aiemmasta kansallisen lainsäädännön tilaa verkkoon liittymiselle. Kuten hallituksen esityksistä (HE 182/2014 ja HE 197/2024)

käy ilmi, niin vuoden 2014 lisäyksellä ei ole katsottu olevan minkäänlaista vaikutusta silloiseen lain tulkintaan ja vuoden 2024 hallituksen esityksen täsmennyksillä asiaa on päätetty selventää ja koota enemmän saman lainkohdan alle.

8.2.3 Carunan liittymien toimitusajat

Carunan toimitusajat ovat olleet vielä ennen vuoden 2024 maaliskuuta tavanomaisella tasolla. Esimerkiksi vakiohintaisen alle 100 kW liittymän asiakas on saanut keskimäärin noin kahden ja puolen kuukauden sisällä. Kuitenkin maaliskuusta 2024 lähtien Caruna on muuttanut toimintaansa siten, että aiemmasta poiketen tavanomaisen pienjänniteliittymän toimitusajaksi on saatettu antaa yli 12 kuukautta.

Alla olevasta taulukosta käy ilmi, miten Carunan liittymien toimitusajat ovat muuttuneet. Muutos toiminnassa on koskenut yhtä lailla sekä Caruna Oy:tä että Caruna Espoo Oy:tä. Suurin muutos on tapahtunut huhtikuussa 2024, jolloin yli viidesosalle tarjouksista on annettu yli 12 kuukauden toimitusaika. Näiden osalta keskimääräinen toimitusaika on ollut lähes 16 kuukautta. Toimitusajat ovat vaihdelleet vastaavissa liittymätyypeissä aina 21 kuukauteen saakka. Muutos on radikaali, kun verrataan tilannetta aiempaan, jolloin yhdenkään vastaavan tyyppiselle liittymälle annettu toimitusaika ei ylittänyt 12 kuukautta ja muutoinkin vain harvan liittymän toimitusajaksi annettiin yli 6 kuukautta. Asiaa raskauttava seikka on se, että vakiohintaisten (vyöhykehinnointelun piiriin kuuluvat) liittymät ovat lähtökohtaisesti kaikista helpoimpia ja toimitusajoiltaan usein nopeimpia toteuttaa.

Taulukko 1. Carunan antamien liittymätarjouksien toimitusajat vakiohintaissa alle 100 kW pienjänniteliittymissä

	tarjousten määrä (kpl)	keskimääräinen toimitusaika (kk)	yli 6 kk toimitusajat (kpl)	yli 12 kk toimitusajat (kpl)	yli 6 kk osuus tarjouksista (%)	yli 12 kk osuus tarjouksista (%)
1.1.2023-29.2.2024	1403	2,4	48	0	3 %	0 %
2023 marraskuu	101	2,5	6	0	6 %	0 %
2023 joulukuu	45	2,4	1	0	2 %	0 %
2024 tammikuu	81	2,3	3	0	4 %	0 %
2024 helmikuu	98	2,4	1	0	1 %	0 %
2024 maaliskuu	111	2,9	9	5	8 %	5 %
2024 huhtikuu	118	5,2	27	26	23 %	22 %
2024 maalis-huhtikuu	229	4,1	36	31	16 %	14 %
2023 maalis-huhtikuu	251	2,2	6	0	2 %	0 %

Energiavirastolla ei ole tarkempaa tietoa myöhempien kuukausien tilastoista tai Carunan nykytilanteesta, mutta tilanne on Energiavirastoon saapuneiden yhteydenottojen ja Carunan kotisivujen sekä saatujen tilastojen perusteella näyttänyt kehittyvän alkukevästä lähtien huonompaan suuntaan hitaampien toimitusaikojen kosiessa yhä useampaa liittyjää.

8.2.4 Carunan liittymien toimitusaikojen kohtuullisuus

Energiavirasto toteaa, että pienjänniteverkon tai keskijänniteverkon liittymille yli 6 kuukauden toimitusaikaa ei voida lähtökohtaisesti pitää enää kohtuullisena, jos liittymä ei edellytä huomattavaa määrää verkostotoimenpiteitä hankalissa

olosuhteissa tai ellei pitkälle toimitusajalle ole jotain muita liittymisolosuhteista tai liittymän erityispiirteistä tulevaa perusteltua syytä. Pien- ja keskijänniteverkon liittymien toteutuksen vaatimat toimenpiteet vievät tavallisesti aikaa vain muutaman kuukauden. Liittymät ovat kuitenkin aina tapauskohtaisia ja on mahdollista, että joidenkin liittymien toteuttaminen vie perustelluin syin tavanomaista enemmän aikaa. Tämä on myös nähtävissä taulukosta (1), jossa keskimäärin noin 3 % vakiohinnoittelun piiriin kuuluvista liittyjistä, on saanut liittymätarjouksessaan liittymän toimitusajaksi 6–12 kuukautta ennen kuin Caruna on muuttanut toimintaperiaatteitaan ja alkanut hidastuttaa liittymien toimitusta.

Mikäli liittymän toimitus venyy pienjänniteverkon liittymässä yli 12 kuukauteen, niin tätä voidaan pitää lähtökohtaisesti perusteettoman pitkänä toimitusaikana. Carunan tapauksessa yli viidesosa pienjänniteverkon vakiohinnoittelun piirissä olevista ja liittymisteholtaan alle 100 kW liittymistä on toimitettu yli 12 kuukauden toimitusajalla huhtikuun aikana. Kun otetaan huomioon, että vastaavanlaisten liittymien toimituksessa ei lähtökohtaisesti pitäisi olla sellaisia edellyttäviä toimenpiteitä, jotka voivat viedä paljon aikaa, niin Carunan liittymien toimitusaikoja voidaan pitää todella hitaana ja perusteettomina.

Energiavirasto toteaa, että Carunan toimintaa ennen maaliskuuta 2024 voidaan pitää liittymien toimittamisen kannalta siinä mielessä normaalina, koska yksikään tavanomainen pienjänniteverkon liittyjä ei ole joutunut odottamaan liittymää yli vuoden ja toimitusajat ovat lähempänä myös muiden verkonhaltijoiden toimitusaikoja. Lisäksi yli 6 kuukauden toimitusaikoja on ollut tuolloin rajallisesti, keskimäärin alle 5 % kaikista liittymätapauksista.

Carunan vastineessaan ilmoittamista liittymien toimitusajoista käy ilmi, että liittymien toimitusajat ovat pidentyneet huomattavasti maaliskuusta lähtien. Toimitusajat ovat olleet sellaisella tasolla, jota ei voida pitää kohtuullisena liittyjien palvelutarpeiden täyttämisen näkökulmasta eikä muutoinkaan perusteltuna, koska liittymät on tosiasiallisesti ollut mahdollista toteuttaa nopeammin ja viipymättä. Syy liittymien toimitusten pitkittämiseksi on saadun selvityksen perusteella ollut Carunan taloudelliset intressit. Energiavirasto korostaa, että taloudelliset intressit eivät ole peruste viivästyttää liittymien toimitusta ja laiminlyödä sähkömarkkinalakia tai Energiaviraston vahvistamia liittymien hinnoittelumenetelmiä.

Edellä todettuun viitaten Energiavirasto katsoo, että Carunan liittymien toimitusajat eivät ole olleet maaliskuusta 2024 lähtien kohtuullisia siltä osin, kun ne eivät ole perustuneet liittymärakentamisen toimenpiteiden eli liittymisolosuhteiden vaatimaan kohtuulliseen aikaan. Näin ollen Energiavirasto katsoo, että Carunan ei voida katsoa täyttäneen asiakkaiden kohtuullisia palvelutarpeita sähkömarkkinalain 19 §:n ja Energiaviraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien mukaisesti siltä osin, kun sen liittymien toimitusajat ovat olleet perusteettoman pitkiä.

Carunan liittymätoimitusten hidastuttaminen on seurausta Carunan investointien leikkaamisesta. Leikkausten seurauksena liittyjien kannalta tarpeellista sähköverkkoa ei ole rakennettu ja vahvistettu liityntää varten kohtuullisessa ajassa, kun verkon rakentamisen aika ei ole perustunut tosiasialliseen verkon rakentamiseen vaatimaan aikaan, vaan Carunan taloudellisiin intresseihin.

Liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan kehittämisvelvollisuus velvoittaa verkonhaltijaa ylläpitämään ja vahvistamaan verkkoa siten, että siihen voidaan liittää uusia liittymiä kohtuullisessa ajassa.⁴ Sähkömarkkinalain 19 §:n mukaan sähköverkkoa on suunniteltava ja rakennettava siten, että siihen voidaan liittää vaatimukset täyttäviä liittymiä. Sähkömarkkinalain esitöiden⁵ mukaan verkonhaltijan tuli kohtuullisessa ajassa korjata kehittämisvelvollisuuden kanssa ristiriidassa olevat puutteet.

Näin ollen Caruna ei ole sähkömarkkinalain 19 §:n ja Energiaviraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien mukaisesti rakentanut ja kehittänyt verkkoa kohtuullisessa ajassa, jotta verkkoon voisi liittää uusia liittymiä kohtuullisessa ajassa.

Edellä todettuun viitaten Carunan toiminta ei ole ollut sähkömarkkinalain 19 §:n ja Energiaviraston vahvistamien liittymien hinnoittelumenetelmien mukaista, koska verkkoa ei ole rakennettu liittymiä varten kohtuullisessa ajassa eikä asiakkaiden kohtuullisia palvelutarpeita ole täytetty kohtuullisen liittymien toimitusaikojen suhteen.

8.2.5 Carunan liittymien toimitusajat verrattuna muihin verkonhaltijoihin

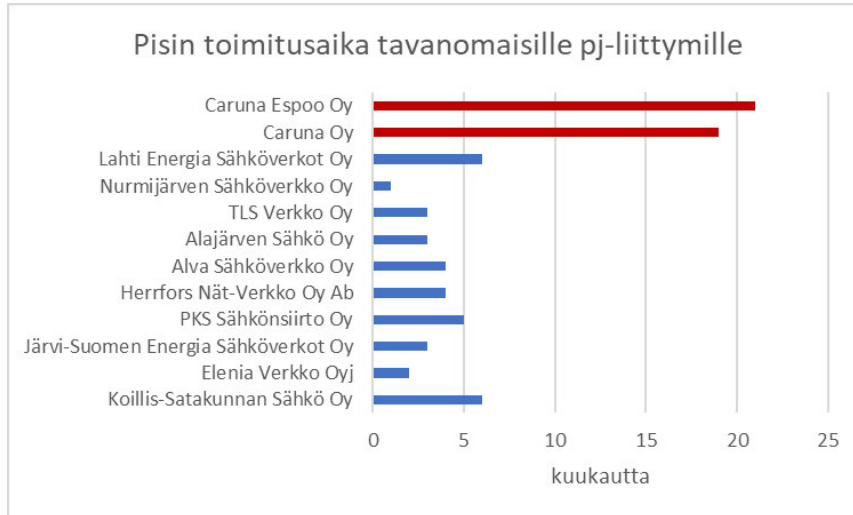
Carunan liittymien toimitusajat poikkeavat julkisten tietojen perusteella muista verkonhaltijoista. Lisäksi Energiavirasto ei ole saanut yhteydenottoja liittymien hitaista toimitusajoista koskien muita verkonhaltijoita. Alla olevassa taulukossa on esimerkiksi kerätty julkisia tietoja liittymien toimitusajoista siten kuin muiden verkonhaltijoiden julkisilta kotisivuilta on ollut tietoja saatavilla. Carunan osalta pisimmät toimitusajat perustuvat toteumaan, kun taas muiden verkonhaltijoiden pisin toimitusaika perustuu verkonhaltijan viestintään sen omilla kotisivuilla. Caruna on omassa kotisivujen viestinnässään jo keväällä 2024 todennut, että kaikki liittymät, jotka vaativat rakentamista toteutetaan vasta seuraavan vuoden aikana. Näin ollen taulukko näyttäisi melko vastaavalta, vaikka Carunan osalta ei käytettäisi tarkempia tietoja.

⁴ Liittymien hinnoittelumenetelmien sekä (HE 20/2013 vp s. 80) mukaan kohtuullista aikaa arvioidessa otetaan huomioon suunnittelun, lupamenettelyjen ja rakentamisen kannalta tarpeellinen kohtuullinen aika

⁵ HE 20/2013 vp, s. 80

Taulukko 2. Enimmäisaika tavanomaisen pj-liittymän toimittamiselle⁶

Taulukossa 2 mainittujen verkonhaltijoiden kotisivuillaan julkaisemien tietojen mukaan monella verkonhaltijalla toimitusajat ovat tavallisesti lyhyempiä, jos tapauksessa ei tarvitse rakentaa uutta muuntopiiriä tai verkon rakentaminen ei ole kovin laajaa tai rakentaminen tapahtuu asemakaava-alueella. Esimerkiksi vastaavissa kevyemmissä tapauksissa liittymien toimitusajat ovat Koillis-Satakunnan Sähkö Oy:llä 1,5–2 kuukautta, PKS Sähkönsiirto Oy:llä 2 kuukautta ja Alva Sähköverkko Oy:llä 1 kuukausi. Edelleen Lahti Energia Sähköverkot Oy:n kotisivuilla on yleisesti vain todettu liittymän suunnittelun ja rakentamisen saattavan kestävän 1–6 kuukautta. Elenia Verkko Oyj:llä toimitusajat koskevat vain vyöhykehinnottelualueita ja siellä toimitusaika on sitä lyhyempi mitä lähempänä liittymä on olemassa olevaa verkkoa. Nurmijärven Sähköverkko Oy:n osalta 1 kuukauden toimitusaika koskee vain sähköistettyjä alueita. Vastaavasti TLS Verkko Oy:n osalta toimitusaika on yleensä 1–3 kuukautta, mutta keskijänniteverkon tai muuntamon rakentamista vaatimissa kohteissa toimitusaika voi olla 6 kuukautta tai pidempikin.

Energiavirasto toteaa, että vaikka verkonhaltijoiden kotisivuillaan antamat toimitusajat ovat arvioita ja todellinen toteuma voi näistä poiketa suuntaan tai toiseen tapauskohtaisesti tarkastellen, niin on selvää, että Carunan toimitusajat poikkeavat merkittävästi muiden verkonhaltijoiden toimitusajoista. Tämä käy jo selväksi Carunan omien kotisivujen perusteella, mutta myös Carunan vastineessa toimittamien tietojen perusteella, kun Carunan liittymän toimitusaika saattaa olla 1–2 vuoden

⁶ Verkonhaltijoiden kotisivut 2.10.2024:

<https://www.lahtienergia.fi/lahti-energia-sahkoverkko/sahkoliittyma/tilaa-sahkoliittyma/>

<https://nurmijarvensahko.fi/sahkoverkko/sahkoliittyma/>

<https://www.tornionlaaksonsahko.fi/sahkoliittyma/sahkoverkkoon-liittyminen/uusi-sahkoliittyma/>

<https://www.alajarvensahko.fi/tilaa-sahkoliittyma/>

<https://www.alva.fi/sahkoverkko/sahkoliittymat-ja-mittarointi/uudet-liittymat/>

<https://www.herrforsnat.fi/fi/tee-liittymissopimus>

<https://pkssahkonsiirto.fi/palvelut/kotiin/liittyma-kotiin/>

<https://www.jseoy.fi/palvelut-ja-hinnat/uusi-sahkoliittyma/#d89e1d66>

<https://www.elenia.fi/palvelut/sahkoliittymat/tilaa-sahkoliittyma>

<https://ksat.fi/sahkon-siirto/sahkoliittymat/>

välillä, vaikka kyseessä olisi vähän rakentamista vaativa vyöhykkeellä sijaitseva pienitehoinen 3x25 A liittymä. Samaan aikaan muilla verkonhaltijoilla vastaavan tyyppinen kevyempää rakentamista vaativa vyöhykehinnottelun piirissä oleva liittymä voidaan toimittaa arviolta noin 1–2 kuukaudessa.

Carunan vastineen tietojen perusteella sen pitkät toimitusajat koskevat muista verkonhaltijoista poiketen laajasti kaiken tyyppisiä liittymiä, myös lähtökohtaisesti helposti toteutettavissa olevia vyöhykehinnottelun piiriin kuuluvia tai muutoinkin pienitehoisia liittymiä. Carunan pitkät toimitusajat koskevat myös sellaisia tapauksia, joissa liittämisen edellyttämät verkostotoimenpiteet ovat yleensä erittäin vähäisiä. Hitaat toimitusajat ovat koskeneet esimerkiksi myös liittymätehon korotuksia.⁷

Energiavirasto toteaa, että mahdollinen kytkemön tai muuntamon rakentaminen tai muuntajan vaihto ei ole aikaa vievä toimenpide. Lisäksi mahdollinen syöttävän verkon laajempikin vahvistaminen on lähtökohtaisesti mahdollista toteuttaa muutamman kuukauden sisällä. Jos verkon kapasiteetti on jo yhden pienen liittymän takia niin täynnä, että syöttävää verkkoa joudutaan vahvistamaan ennen liittämistä, niin kyseessä on tilanne, jossa verkonhaltijan olisi tullut aloittaa verkon kehittäminen viipymättä ja vahvistaa sähkömarkkinalain mukaisesti verkkoa kohtuullisessa ajassa siten, että verkkoon voidaan liittää uusia liittymiä.

Edellä olevaan viitaten Energiavirasto katsoo, että Carunan sähköliittymien toimitusajat poikkeavat merkittävästi alan yleisestä käytännöstä. Energiavirasto toteaa, että millään muulla verkonhaltijalla ei ole ollut Energiaviraston tietojen perusteella Carunan tapaan poikkeuksellisen pitkiä liittymien toimitusaikoja. Caruna on myös itse aiemmin kyennyt toimittamaan liittymiä huomattavasti nopeammassa aikataulussa. Carunan antamista selvityksistä ei ilmene, että liittymien toimitusaikojen pidentymiselle olisi liittymien rakentamiseen, komponenttien saatavuuteen tai liittymäolosuhteista johtuvia syitä. Carunan vastine ja lausunto vahvistavat, että toimitusaikoja on pidennetty vain Carunan taloudellisten intressien takia.

8.2.6 Carunan liittämiselvöllisyys

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain liittämiselvöllisyydellä on tarkoitus turvata liittymien verkkoon pääsy kohtuullisin ja tasapuolisin ehdoin. Energiavirasto toteaa, että liittämiselvöllisyyden täyttämistä tulee tulkita yhdessä sähkömarkkinalain 18 §:n sekä 19 §:n pykälien kanssa. Liittämiselvöllisyys lähtee lain esitöiden (HE 20/2013 vp) mukaan siitä lähtökohdasta, että verkonhaltijalla ei ole tosiasiallista syytä olla liittämättä uusia liittymiä verkkoon eikä verkonhaltija saisi näin ollen perusteetta kieltäytyä verkkoon liittämisestä. Edelleen verkonhaltijoille vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan liittämiselvöllisyyden tarkoituksena on turvata, että kaikilla sähkökäyttäjillä ja sähköntuottajilla olisi pääsy sähköverkkoon ostamaan ja myymään sähköä siten, että hinnoittelu ja liittämisen vaatimukset sekä ehdot ovat tasapuolisia, syrjimättömiä ja kohtuullisia. Jos verkonhaltija asettaa liittämiselvöllisyydelle syrjiviä ja sähkömarkkinalain 18 §:n vastaisesti perusteettomia ehtoja tai vaatimuksia eikä täytä sähkömarkkinalain 19 §:n mukaisesti liittymien kohtuullisia palvelutarpeita, niin toiminnalla ei voida enää turvata

⁷ Esimerkiksi asiakkaan tekemässä ilmoituksessa kyse oli liittymätehon korotuksesta, joka edellytti uuden kytkemön rakentamista.

liittämiselvoitteen mukaisesti verkkoon pääsyä ja laiminlyödään siten liittämiselvoitteen täyttämistä.

Energiavirasto toteaa, että liittämiselvoitteen mukainen verkkoon pääsy vaarantuu, jos liittymien toimitusajat pidentyvät perusteettoman pitkiksi, koska hankkeen toteutuminen voi riippua kohtuullisesta liittymän toimitusajasta.⁸ Perusteettoman hitailla toimitusajoilla voi olla merkittäviä taloudellisia seuraamuksia liittyjästä riippuen.

Carunan tapauksessa liittymässä olevat asiakkaat eivät ole voineet ennakoita äkillisesti muuttuneita perusteettoman pitkiä toimitusaikoja omissa rakennushankkeissaan, joita varten sähköä tarvitaan. Asiakkaat ovat olettaneet, että liittymät toimitetaan kuten ennenkin, kohtuullisessa ajassa. Liittymän suunnittelema investointihanke voi kaatua siihen, että Caruna ei pysty toimittamaan liittymää asianmukaisessa ajassa, jota liittyjät ovat oletusarvoisesti verkonhaltijalta odottaneet. Perusteettoman pitkä toimitusaika liittymälle voi siis kaataa investointihankkeen ja näin ollen vaarantaa liittymän oikeuden liittyä ja päästä verkkoon. Lisäksi ottaen huomioon Carunan koko verkonhaltijana, sen toiminnalla voi olla laajoja taloudellisia seurauksia koko Suomen mittakaavassa eri toimijoille ja välillisesti myös näiden toimijoiden palveluita käyttäville, kun liittymien toimitus kestääkin aiempaan nähden yli vuoden pidempään.

Perusteettoman hitaat liittymien toimitusajat voivat vaikuttaa yhteiskunnan sekä muutoin asiakkaiden ja yritystenkin kannalta tärkeiden hankkeiden kehitykseen ja toteutumiseen. Liittymien hidastuttaminen voi estää tai hidastuttaa esimerkiksi tarpeellisten tietoliikenneverkkojen tai muun tarpeellisen infran kehittämistä tarvittavassa aikataulussa. Hitaalla liittymien toimittamisella voi olla merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi latausinfraan kehittämiselle. Latausinfraan rakentamispäätös voi olla riippuvainen sille myönnettyistä infratuista. Carunan poikkeuksellisen pitkät toimitusajat johtavat siihen, että toimijat eivät välttämättä enää täytä infratukien edellytyksiä⁹, jolloin hanke ei välttämättä toteudu laisinkaan ja latausinfraan kehitys hidastuu.

Näin ollen kyseisellä toiminnalla Caruna voi osaltansa myös vaarantaa Suomen AFIR-tavoitteiden saavuttamista sekä rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (2024/1275, EPBD) velvoitteiden täyttämisen. AFIR-asetuksen tavoitteena on edistää vaihtoehtoihin käyttövoimiin siirtymistä. Lisäksi osa latausinfraan hankkeista on saanut elpymis- ja palautumisrahaa RRF-tukena.

Carunan kotisivuilla on kevään 2024 aikana ilmoitettu, että liittymien toimitukset menevät vuodelle 2025, jos liittymän toteuttaminen vaatii rakentamista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että liittymän toimitus kestää noin vuoden tai jopa pidempään. Carunan vastineen mukaan hidas toimitus ei ole kuitenkaan koskenut kaikkia liittymiä ja Caruna on todennut, että sen kotisivuilla ollut tiedote asiasta ei vastaa

⁸ Sähkömarkkinadirektiivin 79 resitaalissa todetaan, että viivästynyt verkkoon pääsy voidaan rinnastaa verkkoon pääsyyn epäämiseen. Energiavirasto korostaa, että tässä tapauksessa ei ole kyse sellaisesta sähkömarkkinadirektiivin 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettusta ja sähkömarkkinalain 21 § b:n mukaisesta riitailanteesta, jossa verkonhaltija kieltäytyy verkon käyttäjän tai asiakkaan liittämisestä sähköverkkoon taikka siirto- tai jakelupalvelusta sähköverkon riittämättömän kapasiteetin vuoksi. Näin ollen asiaa ei voida ratkaista Energiaviraston riitojenratkaisumenettelyssä.

⁹ Tuen ehtona on, että latauspisteet otetaan käyttöön määräajassa.

todellista käytäntöä. Energiavirasto toteaa, että kyseisellä toiminnalla on vaarannettu verkkoon pääsyä, koska osa potentiaalisista liittyjistä ei ole välttämättä lähentynyt edes tilaamaan liittymää, kun he ovat saaneet tiedon, että liittymän toimituksessa kestää poikkeuksellisen pitkään. Energiavirasto katsoo, että kyseisellä toiminnalla on mahdollisesti voitu perusteetta vähentää liittymäpyyntöjen yhteydenottoja ja tätä kautta heikentää verkkoon pääsyn edellytyksiä.

Edellä olevaan viitaten Energiavirasto katsoo, että Carunan toiminta ei ole sähkömarkkinalain 20 §:n sekä vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien mukaista, kun se ei ole turvannut liittämismäärällisyyden mukaisesti verkkoon pääsyä, vaan on toiminnallaan osin hidastuttanut sekä perusteetta vaarantanut verkkoon pääsyä.

Lisäksi Carunan toiminta ei ole ollut sähkömarkkinalain 20 §:n mukaista, kun sen liittämisen ehdot liittymän toimitusajan suhteet eivät ole olleet avoimia, tasapuolisia ja syrjimättömiä. Liittymän toimitusajat eivät ole olleet avoimia ja tasapuolisia, koska Carunan tiedotus liittymien toimitusajoista ei ole vastannut todellista tilannetta ja toimitusaikoja ei ole asetettu liittyjille tasapuolisin ja perustelluin periaattein.

8.2.7 Carunan liittymäpalvelujen tarjonnan tasapuolisuus ja perusteltavuus

Caruna on alkanut hidastuttaa liittymien toimitusaikoja maaliskuun 2024 aikana. Aluksi hitaiden liittymien toimitus on koskenut vain verkon rakentamista vaativia yli 63 A liittymiä sekä yöhykehinnoinnin ulkopuolisia liittymiä. Huhtikuussa 2024 Caruna on muuttanut kotisivuillansa olevaa tietoa liittymien toimittamisesta siten, että kaikki rakentamista vaativat liittymät tai liittymämuutokset toteutetaan pääsääntöisesti vuonna 2025. Energiavirasto toteaa, että lähes tulkoon kaikki liittymät vaativat verkon rakentamista.

Caruna on kuitenkin vastineessaan todennut, että kotisivujen ilmoitus toimitusajoista ei kuvaa Carunan tapaa päättää yksittäisten liittymätilausten toimitusajoista. Vastineessaan Caruna on todennut, että se tarkastelee liittymätilaukset tapauskohtaisesti ja tarjoaa pääsääntöä nopeampaa liittymisaikaa asiakkaalle silloin kun se on mahdollista. Caruna on vastineessaan myös todennut, että rajauksesta huolimatta se mahdollistaa yhteiskunnan kriittisten kohteiden liittämisen sähköverkkoon vuoden 2024 aikana. Lisäksi Caruna on vastineessaan todennut, että liittymärakentamista vaativilla kohteilla on tarkoitettu liittyjiä, joilla ei ole kohteessa vielä liittymää, mikä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, ettei liittymätoimitusten hidastuttaminen Carunan mukaan koskisi liittymätehon korotusta. Energiavirasto toteaa, että Caruna on vastineen toteamuksesta huolimatta hidastuttanut myös liittymätehon korottamisen osalta toimitusaikoja siten, että toimitusaika on saattanut olla 14-17 kuukautta¹⁰.

Edellä olevaan viitaten, Caruna rajaa liittymätilaukset hitaisiin ja tavanomaisiin liittymien toimituksiin perustuen siihen, tarvitseeko liittämisen rakentaa verkkoa. Rajaus on tiukentunut kevään 2024 kuluessa koskemaan kaikkia liittymiä, jotka vaativat rakentamista, kun aluksi vastaava rajaus ei koskenut pienempiä liittymiä. Lisäksi rajaus hitaasti toimitettaviin liittymiin on osin koskenut myös tapauksia,

¹⁰ Tämä käy ilmi Carunan vastineessa toimittamasta aineistosta.

joissa liittymärakentamista ei tarvita. Ennen maaliskuuta 2024 mitään vastaavia liittymätoimitusten rajauksia ei ole Energiavirasto käsityksen mukaan ollut käytössä. Näin ollen Caruna on kohdellut keväästä lähtien liittyjiä erilaisin periaattein. Lisäksi rajausta ei olla noudatettu pääsääntönä, ainakaan aina, koska Caruna on tapauskohtaisen tarkastelun perusteella mahdollistanut joillekin liittyjille kohtuullisemman toimitusajan ja toisaalta joillekin määrittänyt perusteettoman hitaan toimitusajan, vaikka liittymä edellyttäisi vain vähäistä verkon rakentamista ja sen toteuttaminen ei todellisuudessa edellyttäisi pitkää toimitusaikaa.

Selvityksessä on käynyt ilmi, että liittymätoimituksen hitaus ei perustu liittämisen olosuhteisiin eli liittämisen vaatimiin toimenpiteisiin verkon rakentamisessa, suunnittelussa ja lupaprosesseissa, vaan syy hitaalle liittymätoimitukselle perustuu Carunan investointien leikkaamiseen, jonka syynä ovat puolestaan Carunan taloudelliset intressit. Caruna ei ole kyennyt esittämään kriteerejä siitä, miten tapauskohtaisia arviointeja liittymän toimitusajasta tehdään, eli miksi esimerkiksi kahdesta hyvinkin nopeasti toimitettavasta liittymästä toiselle on tapauskohtaisen arvioinnin pohjalta määritetty yli vuoden toimitusaika ja toiselle hyvin lyhyt toimitusaika.

Sähkömarkkinalain 18 § edellyttää, että verkkopalveluja tarjotaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Lisäksi samainen lainkohta edellyttää, että verkkopalvelujen tarjonnassa ei saa olla perusteettomia ehtoja tai vaatimuksia. Toisin sanoen liittymäpalvelun tarjonnan tulisi olla tasapuolista ja syrjimätöntä eikä siinä saisi olla perusteettomia ehtoja tai vaatimuksia.

Myös Carunalle vahvistettujen liittymien hinnoittelumenetelmien mukaan verkonhaltijan tulee tarjota liittämispalvelujaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi kaikille liittyjille, eikä palvelujen tarjonnassa saa olla perusteettomia ehtoja. Liittymien hinnoittelumenetelmissä on myös todettu, että ehtojen ja vaatimuksien tulee olla kohtuullisia ja niiden tulee olla riittävästi ja asianmukaisesti perusteltuja.

Caruna on kirjannut osalle liittyjistä liittymistarjoukseen perusteettoman hitaan toimitusajan. Tältä osin kyse on perusteettomasta ehdosta liittymäpalvelujen tarjonnassa, koska liittymät olisi ollut mahdollista toteuttaa huomattavasti nopeammin ja syynä hitaalle toimitukselle ei ole ollut liittämistoimenpiteistä muodostuva aika, vaan Carunan päätös leikata sen investointeja. Caruna ei ole kyennyt perustelemaan pitkiä toimitusaikoja poikkeavilla liittymisolosuhteilla, vaan Caruna on perustellut valitsemaansa toimintaperiaatetta sen taloudellisten intressien kautta, kun se on päättänyt tilata urakoitsijoilta vähemmän tarpeellisia verkonrakennushankkeita, esimerkiksi liittymän toimitusta varten. Verkon rakentamista vaativa pienjännite- tai keskijänniteliittymä on todellisuudessa lähtökohtaisesti mahdollista toimittaa reilusti alle vuodessa. Tavanomaisesti jakeluverkon liittymän toimittaminen vie lähtökohtaisesti enimmillään muutaman kuukauden ja hankalammassakin tapauksessa tavallisesti noin kuusi kuukautta.¹¹ Energiavirasto toteaa, että Caruna pystyisi toimittamaan liittymiä nopeammalla aikataululla, siten kuin se on toiminut ennen maaliskuuta 2024. Kyse on vain siitä, miten Caruna priorisoi ja järjestelee toimintaansa ja taloudellisia intressejä siten, että sähkömarkkinalain velvoitteet ja asiakkaiden liittämistarpeet täytetään.

¹¹ Tämä on nähtävissä muiden jakeluverkonhaltijoiden toimitusaika-arvioista sekä Carunan omista toimitusajoista ennen kuin se on päättänyt leikata investointeja ja hidastuttanut liittymien toimittamista.

Edellä olevaan viitaten, Energiavirasto toteaa, että Carunan liittymäpalvelujen tarjonta ei ole ollut sähkömarkkinalain 18 §:n mukaista, koska se on soveltanut liittymäpalvelujen tarjonnassa perusteettomia ehtoja asettaessaan liittämisen ehdoksi perusteettoman pitkän toimitusajan.

Edelleen Caruna on perusteetta rajannut osan liittymistä toimitettavaksi todella hitaalla aikataululla. Samantyyppisillä liittyjillä liittymien toimitusajat ovat voineet myös vaihdella eri ajankohtina tai tapauskohtaisen tarkastelun epäselvien rajauskriteerien takia. Caruna on perusteetta syrjinyt liittyjiä, kun osa liittyjistä ei ole saanut liittymää kohtuullisessa ajassa. Caruna ei ole siis kohdellut liittyjiä tasapuolisesti ja syrjimättömästi, koska se on epäselvin ja tapauskohtaisin kriteerein rajannut osan liittymistä perusteettoman hitaiden toimitusaikojen piiriin, kun samaan aikaan osa liittyjistä on edelleen saanut liittymiä kohtuullisessa ajassa. Lisäksi Carunan toiminta ei ole ollut tasapuolista ja syrjimätöntä, koska sen kotisivuilla oleva ilmoitus ei ilmeisesti täysin vastaa sen todellista toimintaa. Carunan kotisivuilla oleva ilmoitus siitä, että kaikki rakentamista vaativat liittymät toteutetaan pääsääntöisesti vuoden 2025 aikana ei siis Carunan itsensä mukaan pidä täysin paikkaansa. Edellä olevaan viitaten Carunan liittymäpalvelujen laatu on ollut hyvin tapauskohtaista ja poikkeavaa ilman selkeitä ja perusteltavissa olevia kriteereitä.

Edellä olevaan viitaten Energiavirasto toteaa, että Carunan toiminta ei ole ollut sähkömarkkinalain 18 §:n mukaisesti tasapuolista ja syrjimätöntä, koska se on perusteetta antanut osalle liittyjistä liittämisen ehdoksi perusteettoman pitkiä toimitusaikoja ja samaan aikaan tapauskohtaisen arvioinnin pohjalta saattanut antaa vastaaville liittymille nopeampia toimitusaikoja. Lisäksi Carunan toiminta ei ole ollut tasapuolista ja syrjimätöntä, koska se on viestinnällään johtanut asiakkaita osin harhaan, kun osa liittymistä on kuitenkin voitu toimittaa kohtuullisessa aikataulussa.

Edelleen Energiavirasto toteaa, että liittymän toimitusajan tulee perustua vain liittymän toteuttamisen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden viemään kohtuulliseen aikaan. Tällaisia toimenpiteitä olisivat verkon rakentaminen, suunnittelu ja lupaprosessit. Carunan tapauksessa liittymän toimitusaikaa on arvioitu epäselvin kriteerein, jotka ovat vaihtuneet useampaan kertaan keväällä 2024. Caruna on tapauskohtaisesti päättänyt jokaisen liittymän toimitusajan perustuen taloudellisiin kriteereihin, jotka eivät ole avoimia tai muutenkaan merkityksellisiä kohtuullisen liittämisen arvioinnissa.

Caruna on vastineessaan todennut, että sen hitaat liittymien toimitusajat koskevat vain merkittävää verkon rakentamista vaativia tapauksia. Tämä ei vastaa Carunan kotisivuilla olevaa tekstiä¹² eikä se vastaa tilannekuvaa, joka Energiavirastolla on asiasta. Energiavirasto toteaa, että hidas toimitusaika on koskenut myös vähäistä rakentamista vaativia tapauksia. Tätä tukee Energiaviraston Carunalta saamat vuoden 2024 tilastot, joissa etenkin tuoreimman kuukauden (huhtikuu) osalta huomattava määrä vyöhykehinnon piiriin kuuluvista liittyjistä on määritetty

¹² Carunan kotisivuilla on ilmoitettu seuraavaa (25.4.2024): "Sähköverkon rakentamista vaativien sähköliittymien ja liittymämuutosten toimitusajat menevät tällä hetkellä pääsääntöisesti vuodelle 2025. Sähköliittymän, joka ei vaadi sähköverkon rakentamista, voi vielä saada tänä vuonna.": "Sähköverkon rakentamista vaativien sähköliittymien ja liittymämuutosten toimitusajat menevät tällä hetkellä pääsääntöisesti vuodelle 2025. Sähköliittymän, joka ei vaadi sähköverkon rakentamista, voi vielä saada tänä vuonna."

toimitettavaksi yli 12 kuukauden toimitusajalla. Caruna on antanut kohtuuttoman hitaita toimitusaikoja tavanomaisille liittymille, joiden toteuttaminen ei vaadi merkittävää verkon rakentamista. Muutoinkin merkittävää rakentamista vaativat jakeluverkon liittymät olisi tullut pystyä toimittamaan lähtökohtaisesti kuuden tai viimeistään kahdentoista kuukauden sisällä. Liittymän toimitusajan tulisi perustua liittymän liittymisolosuhteisiin eikä verkonhaltijan taloudellisten intressien mukaisiin valintoihin.

Kaikkeen edellä todettuun viitaten, Energiavirasto katsoo, että Carunan liittämisen palveluperiaatteet eivät ole sähkömarkkinalain 18 §:n mukaisia, koska ne sisältävät perusteettomia ehtoja ja johtavat syrjivään palveluun, jossa osalle liittyjistä annetaan perusteettoman pitkiä toimitusaikoja. Caruna on tapauskohtaisesti ja epäselvin kriteerein antanut osalle liittymistä perusteettoman pitkiä toimitusaikoja, vaikka liittäminen olisi todellisuudessa rakentamisen ja suunnittelun perusteella ollut hyvinkin nopeasti toteutettavissa. Liittymän toimitusaika ei siten ole perustunut osassa tapauksissa liittymän toteuttamisen vaatimiin todellisiin toimenpiteisiin eli liittymisolosuhteiden. Carunan toimitusajat ovat Energiaviraston saaman käsityksen mukaan perustuneet tapauskohtaisen tarkastelun pohjalta siihen, miten liittymän toteuttaminen vaikuttaisi tarkasteltavana vuotena Carunan taloudellisiin intresseihin. Lisäksi Carunan toimintaperiaate on vaihdellut kevään 2024 aikana siten, että perusteettoman hitaita toimitusaikoja on annettu asiakkaille vaihtelevin periaattein. Carunan toimintaperiaate on johtanut siihen, että täysin liittyjistä ja liittymiskohteen vaatimista toimenpiteistä riippumattomista syistä, osalle liittyjistä on annettu syrjivin periaattein perusteettoman pitkiä liittymien toimitusaikoja.

8.2.8 Ilmoituksen tehneen asiakkaan tapauskohtainen tarkastelu

Ilmoituksen tehneen asiakkaan tapauksessa kyse on ollut hyvin vähäisestä verkon rakentamisesta. Ilmoituksen mukaan asiakkaalla on tarve muuttaa olemassa oleva pienjänniteverkon liittäminen keskijänniteliittymäksi. Liittymän toteuttaminen on edellyttänyt vain noin 30 metriä maakaapelin rakentamista sekä uuden haaroituskytkemön rakentamista. Syöttävää verkkoa ei ole tarvinnut vahvistaa. Carunalle aiheutuu rakentamisesta vastineen mukaan arviolta jonkin verran liittymismaksua pienemmät kustannukset. Toisin sanoen Caruna pystyy tekemään investoinnin liittymän hinnoittelun kohtuullisuuden arviointiin käytettäviä yksikköhintoja halvemmalla. Pienestä verkon rakentamisen määrästä huolimatta liittymän toimitusajaksi on annettu 16 kuukautta.

Caruna on todennut vastineessaan, että liittymätoimitusten hitaus koskisi vain merkittävää rakentamista koskevia liittymätapauksia. Energiavirasto katsoo myös asiakkaan tapauksen osoittavan sen, ettei vähäinen verkon rakentamisen määrä takaa Carunan asiakkaille kohtuullista liittymän toimitusaikaa. Caruna on vastineessaan todennut, ettei liittymismaksujen suuruus vaikuta liittymätoimitusten hitauteen. Asiakkaan tapauksessa liittymismaksu on ollut tavanomaista kalliimpi ja sille on annettu perusteettoman pitkä toimitusaika. Näin ollen Energiavirasto toteaa, että Carunan toiminta viittaa ainakin asiakkaan tapauksessa siihen, että liittymismaksu on saattanut vaikuttaa liittymän toimituksen hitauteen.

Edellä olevaan viitaten Energiavirasto toteaa, että ilmoituksen tehneen asiakkaan tapaus osoittaa myös sen, että Carunan toimintaperiaate on hyvin tapauskohtainen ja osin ristiriidassa Energiavirastolle toimitetun vastineen kanssa, koska rajaus

hitaisiin liittymätoimituksiin on aluksi Carunan mukaan perustunut rakennettavan verkon määrään. Joka tapauksessa ilmoituksen tehneen asiakkaan tapauksessa on jäänyt epäselväksi se, miksi liittymän toimituksessa kestää niin pitkään ottaen huomioon vähäinen rakentaminen, jota liittäminen edellyttää. Carunan lausunnon mukaan kytkemö on laitettu tilaukseen vasta elokuun lopussa. Jos kytkemö ja sen vaatimat asennustyöt olisi laitettu tilaukseen saman tien liittymissopimuksen allekirjoituksen jälkeen, niin asiakkaan kohtuulliset palvelutarpeet olisi todennäköisesti täytetty.

Energiavirasto toteaa, että Carunan toiminta on ollut myös asiakkaan ilmoittamassa tapauksessa aiemmin tässä päätöksessä esitetyn tavoin sähkömarkkinalain 18 §:n, 19 §:n ja 20 §:n ja liittymien hinnoittelumenetelmien vastaista, koska se on soveltanut liittymän tarjonnassa perusteetonta ehtoa, ei ole täyttänyt asiakkaiden kohtuullisia palvelutarpeita, eikä ole rakentanut liittymiä varten verkkoa kohtuullisessa ajassa eikä liittännyt asiakkaita verkkoon kohtuullisessa ajassa tasapuolisesti ja syrjimättömin periaattein turvaten samalla verkkoon pääsyä liittämismenettelyjen osalta. Energiavirasto toteaa asiakkaan tekemään ilmoitukseen liittyen, että kyseinen liittymä olisi lähtökohtaisesti pitänyt pystyä toimittamaan muutamassa kuuksessa.

8.3 Carunan taloudellisen tilanteen vaikutus asiaan

Caruna on vastineessaan ja lausunnossaan vedonnut omaan luottoluokitukseensa sekä siihen, että sen on täytynyt hidastuttaa liittymien toimitusta taloudellisen tilanteensa takia. Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 18, 19 ja 20 §:n mukaisia verkonhaltijan velvollisuuksia ei ole laissa säädetty ehdollisiksi verkonhaltijan luottoluokituksesta ja taloustilanteesta. Verkonhaltijoilla on lakisääteinen velvollisuus huolehtia siitä, että niillä on riittävät taloudelliset edellytykset harjoittaa lain ja sen tavoitteiden¹³ mukaista sähköverkkotoimintaa. Energiavirasto arvioi tässä päätöksessä ainoastaan sitä, onko Caruna rikkonut sähkömarkkinalain 18, 19 ja 20 §:stä seuraavia velvollisuuksiaan.

Sähkömarkkinalaissa ei ole annettu poikkeusta olla noudattamatta lakia silloin, jos verkonhaltijalla on rahoitusvaikeuksia tai jos verkonhaltija ei pysty toimimaan yrityksensä talouden hallinnassa vastuullisesti ja asianmukaisesti. Sähkömarkkinalain velvoitteita on myös noudatettava aina riippumatta siitä millä tasolla menetelmän sallima kohtuullinen tuotto on verkkoon sidotulle pääomalle. Energiavirasto korostaa, että Carunan rahoitusvaikeudet johtuvat Carunan tai sen omistajan valinnoista.

Caruna on lausunnossaan virheellisesti tulkinnut, että kehittämisvelvollisuuden tai muidenkin lain velvoitteiden täyttämisen arviointiin vaikuttaisi jollain tavalla verkonhaltijan taloudellinen tilanne. Kehittämisvelvollisuutta on rajattu vain asiakkaiden kohtuullisten palvelutarpeiden eikä verkonhaltijan taloudellisten edellytysten osalta. Myös lain esitöistä (HE 20/2013) asia käy hyvin ilmi. Lain esitöiden mukaan verkon käyttäjän haluaman palvelun poikkeuksellinen laatu, tarvittavan verkonvahvistamisen vaatima aika, verkonrakentamisen lupamenettelyt ja muut vastaavat seikat voivat estää tai rajoittaa verkonhaltijaa toimimasta verkon käyttäjän

¹³ Sähkömarkkinalain 1 §:n mukaan lain tavoitteiden saavuttamisen ensisijaisina keinoina ovat muun muassa kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkotoiminnassa.

haluamalla tavalla. Edellä olevaan viitaten, jos verkon käyttäjä vaatisi esimerkiksi sellaista liittymän toimitusaikaa, jota ei ole liittymän vaatimien toimenpiteiden takia mahdollista toteuttaa liittymän vaatimassa aikataulussa, niin tällöin kyseessä ei olisi enää kohtuullinen palvelutarve. Tätä tukee myös lain esitöiden (HE 20/2013 vp, 21 §:n yksityiskohtaiset perustelut) kohta, jossa on määritelty kohtuullisen ajan muodostuvan suunnitteluun, lupamenettelyihin ja rakentamiseen kuluvasta ajasta. Samaa asiaa on täsmennetty nyt myös sähkömarkkinalain päivitystä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 197/2024 vp, 20 §:n yksityiskohtaiset perustelut), jossa sama asia on vain siirretty pykälän 20 §:n perusteluihin. Hallituksen esityksessä on myös havainnollistettu tarkemmin, mitä tämä käytännön tasolla tarkoittaa.

Carunan tapauksessa kyse ei ole ollut siitä, että asiakkaat olisivat siis vaatineet kohtuuttomia toimitusaikoja vaan siitä, että Caruna on itse muuttanut toimintaansa sellaiseksi, että huomattavalle osalle liittyjistä toimitusajat ovat pitkittyneet niin merkittävästi, että asiassa ei ole jäänyt epäselvyyttä siitä, että täytetäänkö asiakkaiden kohtuulliset palvelutarpeet ja onko liittymiä toimitettu kohtuullisessa ajassa.

Edellä olevaan viitaten, Carunan tulkinta lain esitöistä ja lain velvoitteiden sitovuudesta on virheellinen, kun Caruna väittää, että velvoitteiden pitäisi olla lievempiä verkonhaltijalle, jolla on taloudellisia haasteita esimerkiksi suuren velkamäärän takia.

Alla Energiavirasto käy lyhyesti läpi Carunan taloudellista tilannetta ja Carunan tekemiä rahoitusvalintoja läpi, koska Caruna on vedonnut asiassa omaan taloudelliseen asemaan sekä kohtuullisen valvontamenetelmien sallimaan kassavirtaan. Näillä ei ole kuitenkaan vaikutusta päätökseen ja Carunan liittymien toimitusaikojen sähkömarkkinalainmukaisuuden arviointiin.

8.3.1 Carunan velkatilanne ja luottoluokitus

Julkisten luottoluokitustietojen perusteella Carunalla on paljon markkinaehtoista velkaa (n. 90–100 % luottoluokittajan arvioimasta verkko-omaisuuden säännelystä arvosta vuonna 2024¹⁴). Velan määrällä on vaikutusta luottoluokituksen tasoon. Nykyisellään luottoluokituksessa ei ole paljoa liikkumavaraa alaspäin, jos yritys haluaa säilyttää investointikelpoisen luottoluokituksen¹⁵. Lisäksi konsernin vieraasta pääomasta huomattava osuus (n. 23 % vuonna 2023) on osakaslainaa¹⁶, joka on hankittu suoraan omistajilta markkinoiden sijaan. Luottoluokitustietojen mukaan keskimääräinen markkinakorko velalle Carunalla on noin 2,5 %¹⁷, kun omistajilta otetulle lainalle korko on ollut 8,5 %¹⁸. Osakaslainan korossa kyse on voitonjakoluonteisesta erästä, joka on maksettu korkojen muodossa omistajille. Luottoluokitustietojen perusteella pelkästään osakaslainojen vuosittaiset korot ovat

¹⁴ S&P Global Ratings 14.2.2024, <https://caruna.fi/sites/default/files/docs/Caruna%20Research%20Update%20February%202024.pdf>, s. 2 ja s. 4. Ei ole huomioitu osakaslainaa.

¹⁵ Carunan nykyinen 14.2.2024 päivätty luottoluokitus on 'BBB'. Alle 'BBB'-tason luottoluokitus katsotaan roskalainaksi.

¹⁶ Caruna-konsernin tilinpäätös 2023, <https://caruna.fi/sites/default/files/docs/Caruna%20Group%20Financial%20Statements%202023%20in%20Finnish.pdf>, s. 42

¹⁷ S&P Global Ratings 14.2.2024, <https://caruna.fi/sites/default/files/docs/Caruna%20Research%20Update%20February%202024.pdf>, s. 3

¹⁸ Caruna-konsernin tilinpäätös 2023, <https://caruna.fi/sites/default/files/docs/Caruna%20Group%20Financial%20Statements%202023%20in%20Finnish.pdf>, s. 42

olleet noin 65,8 miljoonaa euroa.¹⁹ Tämä summa vastaa käytännössä Carunan vas-
tineessa ilmoittamia vuodelle 2024 tehtyjä yli 60 miljoonan euron investointileik-
kauksia.

Carunan ratkaisut hyödyntää voimakasta velkavipua ja ottaa korkeakorkoista osa-
kaslainaa ovat olleet tekijöitä, jotka ovat kasvattaneet Carunan korkomenoja ja
näin ollen pienentäneet sen nykyistä tulorahoituskykyä tarpeellisiin menoihin. Jär-
jestelyllä on kuitenkin varmistettu se, että omistajat saavat korkeampaa voitonja-
koa lainakorkojen muodossa. Toisin sanoen Carunan ei ole mahdollista käyttää va-
paata kassavirtaa investointeihin niin paljon kuin pienemmällä lainamenoilla, ja in-
vestoinnin rahoittamisessa on hyödynnettävä enemmän vierasta pääomaa tai oman
pääoman lisäyksiä, koska lainakorot syövät suuremman osuuden sen vuosittaisista
tuloista. Carunan nykyinen velan määrä ja luottoluokitus rajoittavat kuitenkin mah-
dollisuuksia hyödyntää lisävelkaa investointien rahoittamiseksi. Näin ollen Carunan
viittaamat ongelmat sen luottoluokituksessa tai taloudessa ovat seurausta Carunan
aiemmista strategisista valinnoista.

Carunan osakaslainajärjestely havainnollistaa Carunan valintoja. Carunan on täy-
tynyt tietää ottaessaan sellaista lainaa, jonka korko on neljää kertaa korkeampi
kuin markkinoilta hankitun lainan korko ja korkeampi kuin menetelmien kohtuulli-
nen tuottoaste (WACC%), että tämä heikentää sen kassavirtoja entisestään muun
lainan ohella. Caruna on siis tehnyt ratkaisun, jolla se on itse heikentänyt lainame-
nojen jälkeistä kassavirtojen määrää.

Energiavirasto toteaa, että verkonhaltija valitsee itse investointien rahoitustavan.
Rahoitusratkaisuilla on suora vaikutus verkonhaltijan luottoluokitukseen sekä ky-
kyyn investoida ilman oman pääoman lisäystä. Energiavirasto toteaa, että Carunan
nykyinen taloudellinen asema on seurausta sen aiemmista omista valinnoista jär-
jestää investointien rahoitusta suuresti velalla muiden vaihtoehtojen sijaan. Caru-
nalla on ollut mahdollisuus toimia siten, että sen liikkumavara investointien rahoit-
tamisvaihtoehdoissa olisi joustavampi.

8.3.2 Luottoluokitus ja velan määrä sähkömarkkinalain velvoitteiden noudattamiseen kannalta

Edellä olevaan viitaten, investointien rahoittamisessa kyse on siis verkonhaltijan
valinnoista, joita voi tehdä pienemmällä tai suuremmalla riskillä. Carunan rahoitus-
päätökset eivät poista sen vastuuta noudattaa sähkömarkkinalakia ja täyttää asi-
akkaiden kohtuullisia palvelutarpeita. Toisin sanoen luottoluokituksen taso ei ole
hyväksyttävä ja sähkömarkkinalain mukainen syy jättää tarpeellisia investointeja
tekemättä ja olla noudattamatta sähkömarkkinalain velvoitteita.

Energiavirasto toteaa, että on Carunan omalla vastuulla, miten se järjestää tai on
järjestänyt rahoituksen tarpeellisille investoinneille. Caruna on itse valinnut edellä
esitetyn toimintatavan rahoituksensa järjestämiselle. Riippumatta siitä, miten in-
vestoinnit rahoitetaan, verkonhaltijan on noudatettava sähkömarkkinalakia. Tämä
tarkoittaa myös verkkoluvan yleisten taloudellisten edellytysten täyttymisen edel-
lytyksistä huolehtimista. Energiavirasto toteaa, että verkonhaltijan tulee täyttää lu-
pavaatimukset koko toimintansa ajan.

¹⁹ S&P Global Ratings 14.2.2024, [https://caruna.fi/sites/default/files/docs/Caruna%20Research%20Up-
date%20February%202024.pdf](https://caruna.fi/sites/default/files/docs/Caruna%20Research%20Up-
date%20February%202024.pdf), s. 3

Energiavirasto toteaa, että verkonhaltijalle ei voi tulla yllätyksenä, että joka vuosi uusia liittyjiä haluaa liittyä verkkoon, ja tarpeelliset liittymäinvestoinnit eri vuosina voivat vaihdella. Verkonhaltijalle ei voi tulla myöskään yllätyksenä lain asettamat velvoitteet investoida riittävästi verkkoon, jotta asiakkaiden kohtuulliset palvelutarpeet täytetään verkkoon liittämisen, verkon kehittämisen ja toimitusvarmuuden osalta tasapuolisin ja syrjimättömin periaattein ilman perusteettomia ehtoja. Toisin sanoen verkonhaltijalle on täytynyt olla selvää, että joka vuosi verkkoon on tehtävä enemmän tai vähemmän investointeja asiakkaiden tarpeita vastaten ja siihen olisi myös varauduttava. Edelleen verkonhaltijalle ei voi tulla yllätyksenä, että tilanteet markkinoilla muuttuvat ja korot saattavat nousta. Lisäksi verkonhaltija on tietoinen siitä, että sen kassavirtoja sääntelevät kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmät laaditaan säännöllisesti 8 vuoden välein. Nämä kaikki edellä luetellut seikat vaikuttavat verkonhaltijan toimintaan ja joihin verkonhaltijan tulisi varautua riski- neen tehdessään päätöksiä rahoitusratkaisuihin.

Velkavipua hyödyntämällä verkonhaltijan on mahdollista hyötyä etupainotteisesti, mutta velkaisen verkonhaltijan tulee yhtä lailla olla valmis tarvittaessa sitomaan näitä aiemmin kerättyjä varoja uusiin investointeihin, koska suurempi velka voi johtaa luonnollisesti siihen, että myöhemmin voi joutua hyödyntämään enemmän omaa pääomaa investointien rahoittamisessa. Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain esitöissä²⁰ todetaan, että investointeja tulee rahoittaa pääomarahoi- tuksella. Kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmät olettavat myös, että noin puolet investoinnista rahoitettaisiin omalla ja loput vieraalla pääomalla.

Verkonhaltijan taloudellinen tilanne, eli velan määrä tai luottoluokitus tai sen mah- dollinen muutos ja verkonhaltijan omistajien intressit eivät sähkömarkkinalain mu- kaan oikeuta jättää tekemättä tarpeellisia investointeja kohtuullisessa ajassa ja lai- minlyömään sähkömarkkinalain mukaisia velvoitteita, vaikka verkonhaltijan tulora- hoituksesta suurempi osa menisi olemassa oleviin lainakuluihin ja näin ollen sen kyky rahoittaa investointeja puhtaalla tulorahoituksella olisi heikompaa. Sähkö- markkinalaissa ei ole säädetty poikkeusta olla noudattamatta velvoitteita, jos ver- konhaltijan taloudelliset järjestelyt ja ratkaisut koituvat liian riskialttiiksi ja oman tai vieraan pääoman hyödyntäminen koetaan tilanteessa taloudellisten intressien takia epämieluisiksi. Energiavirasto huomauttaa, että alalla toimii muitakin velkai- sia verkonhaltijoita, mutta vain Carunalla on ollut ongelmia liittymien toimituk- sessa.

Verkonhaltijan tulisi toimia vastuullisesti ja tehokkaasti myös omien rahoitusratkai- sujen osalta huomioiden sille asetetut velvoitteet sähkömarkkinalaissa investoida verkkoon, jotta verkkoon voidaan liittää uusia liittyjiä kohtuullisessa ajassa ja täyt- tää asiakkaiden kohtuulliset palvelutarpeet kustannustehokkaasti sekä turvata liit- tämiselvöllisyyden mukaisesti verkkoon pääsy tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Verkonhaltija ei voi parantaa sen taloudellista asemaa liittyjien tai asiakkaiden kus- tannuksella laiminlyömällä sähkömarkkinalain perusvelvoitteita, kuten verkkoon

²⁰ Sähkömarkkinalain esitöiden (20/2013 vp, s. 82) mukaan: "Verkonhaltija saattaisi tehtäviensä täyttä- miseksi joutua investoimaan niin suuriin hankkeisiin, että sen tavanomaisen toiminnan rahoittamiseen riittävä tulorahoitus ei välttämättä riittäisi rahoittamaan kysymyksessä olevia hankkeita. Tällöin verkon- haltijan tulisi turvautua pääomarahoitukseen. Tämä on perusteltua, koska pääomarahoitusta on rahoitus- teoreettisesti tehokas tapa rahoittaa investointeja ja sähköverkkotoiminta on sen monopoliluonne huomi- oon ottaen vähäriskistä liiketoimintaa."

liittämisen turvaamista ja asiakkaiden kohtuullisten palvelutarpeiden täyttämistä. Leikkaamalla liittymien kannalta tarpeellisia ja asiakkaiden kohtuullisten palvelutarpeiden mukaisia investointeja, Caruna pitkittää perusteetta liittymien toimitusta ja vaarantaa näin liittämismuutoksen mukaista verkkoon pääsyn turvaamista. Samalla se myös hidastaa tuottopohjan kasvua ja näin ollen pienentää oman tulevan kassavirran määrää.

Energiavirasto korostaa, että mikään ei estä Carunaa toimittamasta liittymiä kohtuullisessa ajassa ja hankkimasta tarpeellisille investoinneille tarpeellista rahoitusta. Kyse on Carunan tekemästä ratkaisusta vähentää liittymätoimituksia sen sijaan, että nykyisiä Carunan järjestelyjä olisi muutettu siten, että tarpeelliset liittymäinvestoinnit olisi tehty kohtuullisessa ajassa.

Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 6 §:n 5 ja 6 kohdan mukaan verkonhaltijalla on oltava riittävät resurssit ja taloudelliset toimintaedellytykset verkkotoimintaan sekä päätösvalta sähköverkkotoiminnan harjoittamisen kannalta tarpeellisiin varoihin ja myös päätösvalta tehdä liittymissopimuksia. Energiavirasto toteaa, että sähkömarkkinalain 6 §:n 5 kohdan mukaisten taloudellisten toimintaedellytysten täytyminen verkonhaltijan toiminnassa on sääntelyjärjestelmän velvoite verkkoluvan haltijalle. Tätä velvoitetta laiminlyömällä ei voi välttää muiden verkonhaltijaa koskevien velvoitteiden noudattamista.

8.3.3 Kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmien ja liittymismaksujen vaikutus tapaukseen

Caruna on esittänyt, että kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmien muutokset vuoden 2023 lopussa ovat luottoluokituksen ohella syynä liittymätoimitusten hidastuttamiselle. Caruna on vastineessaan vedonnut siihen, että uudet valvontamenetelmät eivät salli yhtä suurta kassavirtaa kuin mitä vanhat menetelmät olisivat jatkossa Carunan tulkintojen mukaan sallineet, ja tämä on Carunan mukaan vaatinut siltä sopeuttamista. Carunan tapauksessa sopeuttaminen on tarkoittanut sitä, että se on vähentänyt tilauksia urakoitsijoilta, jotka toteuttavat esimerkiksi liittymämerkintämistä. Toisin sanoen Caruna on pienentänyt resursseja, joilla hoidetaan liittymämerkintämistä.

Energiavirasto toteaa, että Carunan viittaamalla menetelmämuutoksilla ei ole tosiasiassa vaikutusta liittymäinvestointien tekemiseen, eikä menetelmillä ole vaikutusta nyt kyseessä olevan asian ratkaisuun.

Suuri osa liittymien aiheuttamista kustannuksista rahoitetaan suoraan liittyjiltä kerättävillä liittymismaksuilla eivätkä liittymien toimittamisen vaatimat toimenpiteet lähtökohtaisesti aiheuta lainakustannuksia tai tarvetta lisälainalle. Liittymismaksut eivät vaikuta kassavirran kokonaismäärään, mutta ne voivat vaikuttaa jakelu- ja siirtohintojen kautta muodostuvaan kassavirtaan liittymismaksujen mukaisella määrällä. Liittymät siis rahoitetaan pääosin verkonhaltijan tulo-rahoituksella, eli asiakkailta kerätyillä varoilla, mutta mikään ei estä verkonhaltijaa rahoittamasta liittymäinvestointeja normaalisti myös omaa ja vierasta pääomaa hyödyntäen, jolloin

verkonhaltijalle jää tarkasteluhetkellä tarvittaessa enemmän kassavirtaa käytettäväksi esimerkiksi lainan lyhentämiseen ja omistajien tuottoihin.²¹

Liittymismaksuilla investoidaan verkkoon ja tätä kautta se myös kasvattaa kassavirtaa pitkälle tulevaisuuteen siten, että verkonhaltija saa kerättyä asiakkaiden liittymismaksuilla rahoittamalle verkolle tuoton sekä rakentamiskustannukset.

Energiavirasto toteaa, että kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmät ovat vakiintuneet liittymismaksujen käsittelyn osalta eikä käsittelytapaan ole tehty muutoksia menetelmäjaksolle 2024–2031. Valvontajaksolle 2024–2031 vahvistetut kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmät ovat lainvoimaiset liittymismaksujen käsittelyn osalta. Myös verkonhaltijoille vahvistetut liittymien hinnoittelumenetelmät ovat lainvoimaiset. Liittämisen kustannusten osalta verkkotoiminnan hinnoittelun valvonnassa on mahdollistettu sähkömarkkinalain 24 §:n ja valvontalain 10 §:n edellyttämällä tavalla verkkoon liittämisen investointit.

Caruna on perustellut toimintaansa kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmien muutoksella ja todennut muutosten vaatineen sopeutustoimia eli liittymien toimitamisen hidastuttamista. Caruna on lausunnossaan kuitenkin todennut, että ilman sopeutustoimia sen luottoluokitus ja rahoitusasema olisivat olleet vaarassa laskea tasolle, jossa sen kyky saada pääomaa olisi heikentynyt ja pääoman kustannukset kasvaneet merkittävästi. Energiavirasto toteaa, että Carunan velkaisuus on siis ilmeinen syy sille, että liittymän toimituksia on hidastettu. Energiavirasto huomauttaa, että Carunan osakaslaina osoittaa myös sen, että Carunalla on ollut jo reilusti ennen uusien vuonna 2024 voimaan astuneiden kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmien julkaisua haasteellinen taloudellinen tilanne velkaisuuden suhteen, koska se on päätyntä markkinaehtoisien lainan sijaan korkeakorkoiseen osakaslainaan.

Jos tuottotaso muuttuu kohtuullisen hinnoittelun sääntelyssä enemmän kustannusvastaavaksi, tai mikäli odotettava tuottotaso ei ole yhtiölle tai sen omistajalle yhtä mieluinen kuin aiemmin, niin kyseessä ei ole sähkömarkkinalain mukainen peruste jättää noudattamatta sähkömarkkinalain velvoitteita ja verkonhaltijalle vahvistettuja liittymien hinnoittelumenetelmien periaatteita. Verkonhaltija, kuten Caruna ei voi asettaa ehtoja lain velvoitteiden ja viraston vahvistamien periaatteiden noudattamiselle sen perusteella, että tuotto-odotus on esimerkiksi tulevaisuudessa pienempi kuin verkonhaltija on toivonut.

Valvontamenetelmät eivät ota kantaa siihen, miten verkonhaltija päättää lopulta investoinnit rahoittaa. Valvontamenetelmällä määritetään verkonhaltijalle vain kohtuullisen tuoton ja kohtuullisen hinnoittelun taso siten, että hinnoittelu pohjautuu aiheutuneisiin kustannuksiin. Ratkaisun investointien rahoittamistavasta tekee verkonhaltija itse. Caruna on itse ajanut itsensä omilla valinnoilla tilanteeseen, jossa sillä on vähemmän joustoa investointien rahoitusvalinnoissa.

²¹ Verkonhaltija voi käyttää liittymismaksujen muodostaman tuloja myös esimerkiksi lainamenoihin tai voitonjakoluonteistenerien maksuun, mutta tällöin verkonhaltijan on hankittava liittymäinvestoinneille rahoitus muualta kuin liittyjiltä, eli omaa tai vierasta pääomaa hyödyntämällä. Menetelmät eivät lopulta siis estä verkonhaltijaa käyttämästä kassavirtaa haluamiinsa toimenpiteisiin.

Lopuksi Energiavirasto toteaa, että Carunan viittaamalla taloudellisilla seikoilla tai kohtuullisen hinnoittelun valvontamenetelmien päivityksellä ei ole asiassa eikä sen ratkaisun kannalta merkitystä. Verkonhaltijan rahoitusratkaisut ovat verkkonhaltijan vastuulla. Carunalla ei ole ollut tosiasiallista estettä olla liittämättä uusia liittyjiä verkkoon kohtuullisessa ajassa, vaan kyse on vain siitä, millä rahoitusratkaisulla tarpeelliset liittymäinvestoinnit toteutetaan. Verkonhaltijan on noudatettava sähkömarkkinalain velvoitteita ja turvattava verkkoon pääsy ja liitettävä verkkoon liittymiä kohtuullisessa ajassa asiakkaan kohtuulliset palvelutarpeet huomioon ottaen, vaikka sen lainamenot olisivat suuret ja investoinneissa jouduttaisiin turvautumaan pääomarahoitusratkaisuihin.

8.4 Carunan vastineessa ja lausunnossa esitetyt muut väitteet

8.4.1 Carunan liittymisaikojen viivästyttäminen

Caruna on vastineessa todennut, ettei se olisi viivästyttänyt toimitusaikoja, vaan toimitusaikojen pidentyminen joissakin tapauksissa olisi seurausta pienemmistä käytettävissä olevista urakoitsijaresursseista ja urakoitsijaresursseja olisi jouduttu pienentämään johtuen Carunan taloudellisesta tilanteesta, jonka haasteiksi Caruna on nimennyt luottoluokituksen ja Energiaviraston valvontamenetelmien päivityksen.

Energiavirasto toteaa, että markkinoilla on riittävästi urakoitsijoita, joilta voi tilata verkonrakentamishankkeita. Kyse on vain verkkonhaltijan halusta toimia asianmukaisesti ja noudattaa sähkömarkkinalakia sekä viraston vahvistamia liittymien hinnoittelumenetelmiä. Asiassa ei ole käynyt ilmi Carunan eikä kenenkään muunkaan verkkonhaltijan osalta, että Suomessa ei voitaisi noudattaa sähkömarkkinalakia liian pienten urakoitsijaresurssien takia. Caruna on Suomen suurimpia verkkonhaltijoita ja sillä on hyvät edellytykset urakoitsijoiden hankkimiseen. Selvityksen perusteella Carunan toiminnan taustalla on vain sen omistajien taloudelliset intressit, josta esimerkkinä on Carunan vetoaminen luottoluokitukseensa sekä Energiaviraston valvontamenetelmiin. Caruna on itse päättänyt vähentää urakoitsijoihin kohdistamiin resursseja.

Tilanne, johon Caruna on ajautunut, on seurausta vain sen omista valinnoistaan ja toimenpiteistään, joihin Energiaviraston valvontamenetelmien päivityksellä ei ole vaikutusta. Energiavirasto korostaa vielä, että uusien valvontamenetelmien kustannusvastaavampi laskentaperiaate ei ole mikään peruste tai syy jättää noudattamatta sähkömarkkinalain velvoitteita ja hidastuttaa liittymien toimitusta, jotta yhtiö pystyisi sopeutumaan kustannusvastaavampaan hinnoitteluun.

Edellä olevaan viitaten, Caruna on itse vähentänyt omia resurssejaan liittymäinvestointeihin ja resurssien leikkauksen taustalla on Carunan omat taloudelliset intressit ja rahoitusjärjestelyt, jotka ovat aiheuttaneet haasteita sen luottoluokituksessa.

8.4.2 Carunan liittymien toimitusajat

Caruna totesi vastineessaan, että sen toimitusajat ovat lyhyemmät niillä liittymän tilanneilla asiakkailla, joiden liittymät eivät vaadi verkonrakentamista tai joiden liittymien osalta tarvittava verkon rakentaminen on vähäistä.

Energiavirasto toteaa, että Carunan toimittamien tietojen sekä Energiaviraston saaman tilannekuvan perusteella myös vähän rakentamista vaativissa kohteissa Carunalla ilmenee perusteettoman pitkiä liittymien toimitusaikoja. Carunan toimittamista tiedoista näkyy, että pitkiä, yli vuoden mittaisia toimitusaikoja ilmenee halvimmissa ja toimenpiteiltään lähtökohtaisesti helpoimmissakin vähäistä rakentamista vaativissa liittymissä runsaasti. Myös ilmoituksen tehneen asiakkaan tapauksessa kyse on ollut vähäisestä rakentamisesta. Näin ollen Carunan asettamat ehdot tai rajaukset hitaammalle toimitusajalle ovat epäselvät ja myös vähäistä rakentamista vaativissa kohteissa liittymille on annettu perusteettoman pitkiä toimitusaikoja.

Caruna totesi myös lausunnossaan, että sen pidentyneet liittymien toimitusajat koskevat vain pientä osaa Carunan uusista liittymätilauksista. Energiavirasto toteaa, että Carunalla on poikkeava käsitys todellisesta tilanteesta. Energiavirastolle toimitettujen tietojen mukaan hitaasti toimitettavien liittymien määrä on huomattava niin määrällisesti, mutta myös suhteutettuna kaikkiin toteuttaviin liittymiin siitä hetkestä eteenpäin, kun Caruna on alkanut hidastuttamaan liittymätöitä.

8.4.3 Carunan virheellinen tulkinta kehittämisvelvollisuudesta

Caruna esitti lausunnossaan, että verkonhaltijan kehittämisvelvollisuus rajoittuu siihen, mikä on verkonhaltijan kannalta kohtuullista. Energiavirasto toteaa, että Carunan tulkinta on osin virheellinen. Kehittämisvelvollisuutta ei ole rajoitettu siten, että liittyjien kohtuullisia palvelutarpeita ei tarvitse täyttää liittämisen kannalta tarpeellisen verkon rakentamisen osalta.

Kehittämisvelvollisuuden rajoittaminen perustuu asiakkaiden kohtuullisiin palvelutarpeisiin eikä siihen, mikä on verkonhaltijan kannalta kohtuullista. Kehittämisvelvollisuutta koskevien perusteluiden mukaan verkon kehittämisvelvollisuus on rajattu verkon käyttäjien kohtuullisiin tarpeisiin, jolloin verkon käyttäjän haluaman palvelun poikkeuksellinen laatu, tarvittavan verkonvahvistuksen vaatima aika, verkonrakentamisen lupamenettelyt ja muut vastaavat seikat voivat estää tai rajoittaa verkonhaltijaa toimimasta verkon käyttäjän haluamalla tavalla. Toisin sanoen kehittämisvelvollisuus on rajattu siihen, että verkonhaltijan ei tarvitse täyttää asiakkaiden vaatimuksia, jotka ylittävät kohtuulliset tarpeet. Kuitenkin laissa on määritetty suoraan, että verkkoa on rakennettava siten, että siihen voidaan liittää uusia liittymiä. Lisäksi Energiavirasto on todennut Carunalle vahvistetuissa liittymien hinnoittelumenetelmissä, että verkkoon liittäminen on kohtuullinen palvelutarve ja kehittämisvelvollisuus velvoittaa verkonhaltijaa ylläpitämään ja vahvistamaan verkkoa siten, että siihen voidaan liittää uusia liittymiä kohtuullisessa ajassa. Energiavirasto toteaa, että verkonhaltijalle pitäisi olla varsin selvää, että liittymän toimitaminen kohtuullisessa ajassa on asiakkaan kannalta kohtuullinen palvelutarve. Jos tätä ei täydetä, niin verkkoon pääsy saattaisi perusteetta vaarantua.

8.4.4 Carunan virheellinen tulkinta siitä, että päätökselle ei olisi perusteita

Caruna esitti lausunnossaan, että Energiavirastolla ei olisi päätökselle sähkömarkkinalakiin tai muuhun lakiin perustuvia syitä. Energiavirasto toteaa, että päätöksessä on nimenomaisesti perusteltu kohta kohdalta, miltä osin ja millä perusteella Carunan toiminta ei ole ollut perusteltavissa sähkömarkkinalain kannalta, ja miltä

osin Caruna on toiminut sähkömarkkinalain sekä sille annetun vahvistuspäätöksen vastaisesti. Caruna on lausunnossaan pitkälti sivuuttanut päätöksen perustelut sekä keskittynyt lähinnä vetomaan sen omaan taloudelliseen tilanteeseen ja pyrkinyt väittämään, että 24 kuukauden toimitusaika olisi lain mukaan katsottava asiakkaiden kohtuulliset palvelutarpeet täyttäväksi liittymän toimitusajaksi liittymisolosuhteista riippumatta.

8.4.5 Carunan lausumat routa-aikaan liittyen

Caruna esitti lausunnossaan, että toimitusaikojen arvioinnissa on huomioitava, että kustannustehokkuuden varmistamiseksi Caruna on pyrkinyt välttämään routa-ajan rakentamista, mikä on ollut osaltaan omiaan pidentämään joidenkin liittymien toimitusaikoja.

Energiavirasto toteaa, että routa-ajalla ei ole asiassa merkitystä. Ensinäkin liittymän hidastuttaminen on aloitettu Carunan toimesta keväällä, jolloin routaa ei ole. Toiseksi asiassa on tarkasteltu miten Carunan toimintaperiaatteet ovat muuttuneet edellisestä vuodesta sekä vertailtu myös Carunan liittymän toimitusaikoja muihin verkonhaltijoihin. Kaikki verkonhaltijat ottavat huomioon toiminnassaan Suomen sääolot, myös Caruna. Lisäksi Energiavirasto toteaa, että Caruna on lausunnossaan ja jo lausuntoa edeltäneessä vastineessaan todennut todellisen syyn liittymätoimitusten hidastuttamiselle, joka on taloudellinen tilanne eikä kustannustehokas rakentaminen tai routa. Edellä olevaan viitaten, Energiavirasto pitää Carunan väitettä perusteettomana, mikäli se väittää, että toimitusten hidastuminen johtuisi osin routa-ajan huomioimisesta toiminnassa aiempaa enemmän.

Energiavirasto korostaa selvyuden vuoksi, että päätöksellä ei oteta kantaa millään lailla siihen, että liittymät tulisi tehdä väkisin routa-aikaan mutta ei myöskään siihen, että liittymiä tulisi tehdä vain routa-ajan ulkopuolella. Oleellista asiassa on ollut se, että Caruna on pitkittänyt liittymätoimituksia yli vuodella verrattuna aiempaan sellaisissa tapauksissa, joissa liittymä olisi ollut todellisuudessa mahdollista toteuttaa kustannustehokkaasti hyvin nopeasti esimerkiksi muutaman kuukauden sisällä.

8.5 Carunan suorittamat toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi

Energiavirasto on vastinepyynnössään kysynyt Carunalta, mitä toimenpiteitä se on tehnyt tilanteen korjaamiseksi. Caruna on todennut, että se on pyrkinyt aktiivisella yhteistyöllä urakoitsijoiden kanssa löytämään parhaan mahdollisen tasapainon investointikyvykkyyden ja asiakastarpeisiin vastaamisen välillä.

Energiavirasto toteaa, että Caruna ei ole suorittanut mitään sellaisia vaikuttavia toimenpiteitä, joilla tilanne liittymien toimitusaikojen suhteen saataisiin korjattua kohtuulliselle tasolle.

Energiavirasto pitää Carunan toimintaa moitittavana ottaen huomioon tilanteen vakavuuden. Sen sijaan, että Caruna olisi keskittynyt korjaamaan tilannetta, se on Energiaviraston saaman käsityksen mukaan tietoisesti jatkanut sähkömarkkinalain mukaisten velvoitteiden laiminlyöntiä ja samaan aikaan esittänyt asiakkaillensa virheellisesti, että liittymien hidas toimittaminen johtuisi Energiaviraston valvontamenetelmistä. Liittymien hidas toimittaminen johtuu vain Carunan omista valinnoista ja taloudellisista intresseistä.

8.6 Yhteenveto asiasta

Selvityksen perusteella Caruna on tarkoituksella ja suunnitelmallisesti vähentänyt liittymäinvestointeja ja hidastuttanut liittymien toimittamista sen taloudellisten intressien takia. Carunan taloudellisella tilanteella ei ole merkitystä liittymien kohtuullista liittymisaikaa tai muutoinkaan sähkömarkkinalain 18 §:n, 19 §:n ja 20 §:n velvoitteiden täyttämistä arvioitaessa. Sähkömarkkinalaissa ei ole annettu poikkeusta olla noudattamatta sille asetettuja velvoitteita, jos verkonhaltijalla on taloudellisia haasteita tai ongelmia rahoitusjärjestelyjen suhteen. Carunalla ei ole muutoinkaan ollut tosiasiallista estettä toteuttaa liittymiä kohtuullisessa ajassa, vaan kyse on ollut vain Carunan tekemistä valinnoista.

Carunan liittymien toimitusajat ovat venyneet huomattavalla osalla liittyjistä perusteetta yli vuoteen. Tämä on koskenut myös vähäistä rakentamista vaativia liittymiä. Toimitusajat ovat poikenneet suuresti muista verkonhaltijoista. Toiminnan vaikutukset ovat liittyjille vakavia. Toiminnallaan Caruna on heikentänyt ja vaarantanut sähkömarkkinalain vastaisesti verkkoon pääsyä, koska se on asettanut liittämisen ehdoksi perusteettoman pitkiä toimitusaikoja. Lisäksi Carunan toiminta ei ole ollut tasapuolista eikä syrjimätöntä eikä se muutoinkaan ole täyttänyt asiakkaan kohtuullisia palvelutarpeita siten, että verkkoon voisi liittyä kohtuullisessa ajassa.

Liittymän kohtuullinen toimitusaika määräytyy aina tapauskohtaisesti perustuen liittymisolosuhteisiin, eli liittymän rakentamiseen, suunnitteluun ja lupamenettelyihin kuluvaan tarpeelliseen aikaan. Carunan tapauksessa toimitusaika on perustunut sen omiin taloudellisiin intresseihin, kun se on leikannut omia investointiresurssejaan ja siirtänyt asiakkaiden kannalta tarpeellisia liittymäinvestointeja osin vuodella eteenpäin.

Verkonhaltijalla on mahdollisuus periä liittymien aiheuttamia kustannuksia liittymismaksussa ja jokainen liittymäinvestointi kasvattaa myös verkonhaltijan tuotto-pohjaa, joten verkonhaltijalla ei pitäisi olla tosiasiallista syytävähentää tai hidastuttaa uutta liittymärakentamista.

Asiassa tehdyn selvityksen perusteella Carunan toiminta ei ole ollut sähkömarkkinalain 18 §:n, 19 §:n ja 20 §:n mukaista, koska sen liittymien toimitusajat eivät ole olleet perusteltuja ja kohtuullisia eikä se ole kyennyt turvaamaan asiakkaiden kohtuullisia palvelutarpeita päästä verkkoon kohtuullisessa ajassa tasapuolisista ja syrjimättömin palveluperiaattein.

9 Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

Laki Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013)

Laki Energiavirastosta (870/2013)

10 Muutoksenhaku

Valitusosoitus Caruna Oy:lle ja Caruna Espoo Oy:lle on päätöksen liitteenä.

Päätöstä on sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (2013/599) 38 §:n nojalla noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

10.1 Asianosaisuus ja valitusoikeus

Energiavirasto vastaanottaa valvontatoimialallaan ilmoituksia viraston valvomien verkonhaltijoiden toiminnasta. Ilmoituksen tekeminen itsessään ei merkitse, että ilmoittajalla on asianosaisasema tai valitusoikeus ilmoituksen perusteella tehtyyn päätökseen, vaan asianosaisuuden ja valitusoikeuden tulee perustua hallintolaissa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaisiin edellytyksiin. Hallintoasiassa asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Energiavirasto on tutkinut Carunan toiminnan sähkömarkkinalainmukaisuutta yleisen valvontatoimivallan puitteissa. Caruna Oy ja Caruna Espoo Oy velvoitetaan päätöksellä korjaamaan tutkinnassa ilmi tullut lainvastainen menettely. Näin ollen Caruna Oy ja Caruna Espoo Oy ovat asiassa hallintolain (434/2003) 11 §:n mukaisia asianosaisia ja näillä on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 7 §:n mukainen oikeus hakea muutosta päätökseen.

Energiavirasto toteaa, että päätöksen ei voida katsoa koskevan ilmoittajan oikeutta, etua tai velvollisuutta hallintolain 11 §:ssä säädetyllä tavalla eikä päätöstä ole kohdistettu ilmoittajaan eikä päätöksellä ole välittömiä vaikutuksia ilmoittajan oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n mukaisesti. Ilmoittaja ei siten ole asiassa asianosainen eikä sillä ole valitusoikeutta päätöksestä. Energiavirasto korostaa, että asiassa ei ole kyse valvontalain 6 a §:n mukaisesta asiasta, jossa verkon käyttäjä on saattanut asian Energiaviraston käsiteltäväksi jakeluverkonhaltijan evättyä häneltä pääsyn sähköverkkoon, koska Energiaviraston vastaanottamasta ilmoituksesta ei ole käynyt ilmi, että asiassa olisi noudatettu sähkömarkkinalain 21 § b:n 3 momentin mukaista menettelyä, joka johtaisi edellä mainittuun riitojenratkaisumenettelyyn.

11 Lisätietoja

Lisätietoja tästä päätöksestä antaa erityisasiantuntija Lasse Simola, puh. 029 5050 021, lasse.simola@energiavirasto.fi.

Liitteet	Valitusosoitus
Jakelu	Caruna Oy Caruna Espoo Oy
Tiedoksi	Ilmoittaja

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos tiedoksianto on toimitettu tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä vastaanottajalle, katsotaan hänen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Mikäli päätös annetaan hakijalle tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos päätös on postitettu saantitodistusta vastaan, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta lukuun.

Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Kun valituksen tekemisen määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä tuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi tuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- asiamiestä käytettäessä valtakirja, sen mukaan kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on

**Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI**

**faksi: 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi**

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Valituksen käsittelystä markkinaoikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu.

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2120 euroa.

Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015, <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2015/20151455?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=tuomiois-tuinmaksulaki#P5>) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.